Kányádi Sándor

Májusi mondóka

Kőről kőre bukfencezik
a patak.
Ágról ágra röppennek a
madarak.

Dombról dombra száll a szellő
szaporán.
Nyáj kolompol a szelíd domb
oldalán.

Benépesül, zeng, zsibong a
nagy határ,
kapaélen jár táncot a
napsugár.

Ég a munka. Mindenkinek
dolga van.
Csak a juhász s a pacsirta
furulyázgat gondtalan.

Szalai Borbála

Édesanya ünnepe

Édesanya,
édesanya!
Ma van a te ünneped!
Ajándékba
neked adom
dobogó kis szívemet!
Odaülök
az öledbe,
átölelem nyakadat,
arcod, kezed
megcsókolom,
cirógatom hajadat…
S mikor este
két kis kezem
imádságra kulcsolom –
a nevedet,
édesanya,
fohászomba foglalom…
Elrebegem,
elsuttogom
hálámat is teneked:
– Köszönöm, hogy
az enyém vagy,
s én a tied lehetek!...

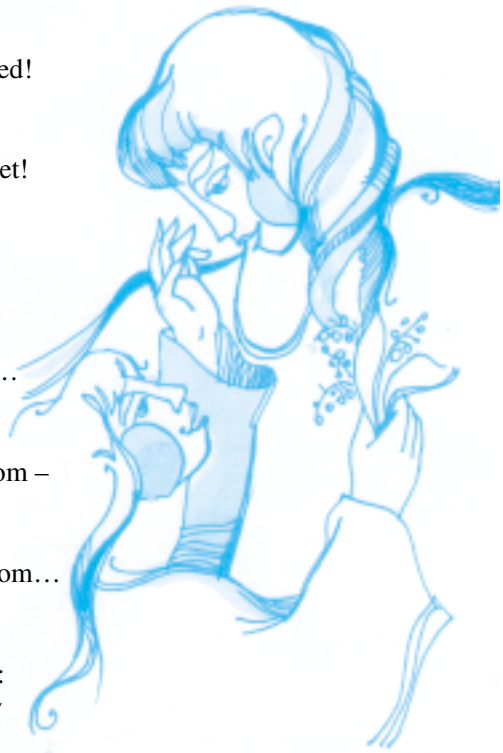

Visky András

Esti ima

Lehajtja szép fejét anyám,
mint egy magányos, fáradt napraforgó.

A csönd elindul, nagy öreg madár,
és vele tart egy állig gombolkozott angyal:
kabátja tintakék, a gombja óarany,
és mint a postás, házról házra jár.
Alighogy int, kihunynak mind a villanyok,
és minden óra csendesebben üt,
a tornyokban és itt lent, mindenütt.

Ott áll anyám, az asztalhoz közel,
előtte roppant könyv reng, akárha víztükör,
s azt mondja hallhatóan: *Jövel, jövel…*

Ugyan kivel beszél?
Kit szólongat, mikor már elpihent a ház?

Teremtőm, jó Atyám, nekem is van fiam!
Tekints reá, ne szűnj meg őt tanítani,
mert tőled vagyunk mi mindannyian –
így szól, s alig moccannak meg az ajkai.

Az asztalon hullámzik a damaszt,
amíg a ház fölé
egy csillagot ragaszt
egy óriási kéz.

Hallgasd meg őt, Atyám! – mondom hamar.

Anyámat nézi minden égi bolygó:
ott áll előttünk egy szép napraforgó.

Weinrauch Katalin

Álom

Álmot láttam egy éjszaka:
anyák napja volt,
s bezárt… vagy még ki sem nyitott
a virágos bolt…

Sírtam, patakzott a könnyem:
nem lesz virágom!
Hogy köszöntöm anyukámat
most e szép napon?

Hogy mondom el virág nélkül:
Anya, szeretlek!
Szőjek neki szeretetből
virágszőnyeget…?

Kiskertünkben a gyöngyvirág
éppen virágzott,
kötöttem a szép virágból
illatos csokrot.

Anyák napján gyöngyvirágot
adtam anyának,
még álmomban is örültem
meleg csókjának.

Április Lajos

Cinkék

Van-e, aki nem ismeri a hangjukat? Azt a legtöbbször háromtagú, ismétlődő madárszót, mely napfényes időben, hóolvadáskor már tavasz előtt megszólal, s a tél múlásának reménységével csillogtatja meg a szemeket. Ha zordul az idő, elhallgat a hang, de növekedő verőfényben megszólal újra. Van, ahol így utánozzák: nyitni kék, nyitni kék, s van, ahol így: kicsi csűr, kicsi csűr…

Nem a kékcinke, nem a barátcinke s nem a búboscinke hangja ez, nem is a hosszú farkú, apró szemű őszapóé, mely szintén a nagy cinkecsaládhoz tartozik, hanem a színeiben és örök elevenségében bájos széncinkéé. Telet kibíró, szívós kis madár. Vörösbegyet, pintyet, meggyvágót, feketerigót és más nálunk telelő madarat már találtam szigorú, zúzmarás télen dermedten vagy élettelenül a hóban, széncinkét soha.

Szeret az ember közelében tartózkodni. Házunk kőfala egyszer, kisebb süllyedés következtében, rést kapott. Tavasz volt, s a résbe beleköltözött egy cinkepár. Fészek épült, s nemsokára áthallatszott a résből 9-10 falánk cinkefióka eledelt sürgető hangja a szobánkba. Hajnali ébresztő volt néha, de nem tudtunk haragudni rájuk a korai felkeltésért. Úgy éreztük, hogy hozzánk tartoznak, mert hiszen a fedelünk alatt laknak. A következő tavaszon pincénk külső falának repedésében fészkelt, lehet, hogy ugyanaz a cinkepár, pedig ott komolyan fenyegethette tojásait és fiókáit a sikló-kígyó, s gyakran háborgatták a fecskékkel is örök harcban álló agresszorok: a verebek.

Az idén pedig azt mondja a lányom: „Mutatok valamit a kamra ablaktáblája mögött.” Kinyitja a felül zsalus kis ablaktáblát – a zsalulécek között szellőztető rések vannak –, s rőzsét látok az ablakpárkányon.

Itt valami készül. Másnap széna kerül a rőzsére, harmadnap erdei moha, negyednap pedig – finom-finom nyúlszőr. A négy rétegből épült fészek kész. Kezdettől fogva tudjuk, hogy kik voltak az építők. A kamra belsejéből meg lehet figyelni a kialakuló cinke-életet. Már öt tojás van a fészekben, s minden éjjel eggyel gyarapodik a számuk. A végén kilencre nő. Egy reggel a hím ott ül a szomszéd diófa ágán, hosszú hernyó lóg le a csőréből. Kinek hozta? Már tudjuk: a nőstény ül már a tojásokon, s a gondos férj etetni kezdi, hogy táplálkozási gondjaitól megszabadítsa, s hogy ne legyen kénytelen elhagyni meleg tojásait. Megható ez a férji gondoskodás. De az is megható, ami ezután következik. Napok telnek, s egyszerre a nőstény is megjelenik a diófa ágán. Most már mindkettőnek a szájában hernyó van. Be-beszállnak a zsaluréseken, s kilenc nagyra tátott sárga száj követeli sivalkodva: nekem! nekem! S megkapják az ételt rendre mind. A szülők pontosan tudják, hogy melyik kapott, s melyik van soron. Van ebben a hangos társaságban egy gyengébb fióka, egy „utószülött”. Erősebb testvéreinek mozgolódása és nyüzsgése miatt néha alul kerül, a fészek fenekére. A belső ablakon át – egészen közelről – tisztán látható, hogy az apa vagy az anya kiemeli a fülleszto fészekmélyből, hogy lélegzethez jusson. S néha egyik vagy másik szülő hernyó nélkül száll be a fészek szélére, s egymás után több tátott csőrbe is beduga a csőrét. Nagy a hőség, s azt kell hinnünk, hogy a közeli patakból vizet hoztak kicsinyeiknek. S mennyire ápolják és védik a fészek tisztaságát! Nem hullathatnak bele a fiókák semmit, ami elpiszkíthatná: a szülők azonnal felkapják a hullásra esedékes piszkot, s elrepülnek vele.

De a legcsodálatosabb talán mégis az, hogy mennyire bíznak az emberi jóságban. Mennyire hiszik, hogy nem bántjuk, sőt megvédjük őket, s ha felnőnek a fészeklakók, nem tesszük kalitkába a gyermekek örömére, nem bénítjuk meg örök mozgásukat, szenvedélyes szabadságszeretetüket és drága elevenségüket. Még az öreg Kacorban, a vén kandúrban is bíznak, aki mindennap többször is elsétál az ablak alatt, hallja a kicsinyek éktelen csipogását, de fel sem néz a fészek felé. Bölcsen tudja, hogy azok a csipogók védelmünk alatt állnak.

Rohamosan nőnek a kicsik, még az a legkisebb is. Már alig-alig férnek a fészekben. Már szárnytollaik is kinőttek, csőrük szélén visszafejlődik a sárga „zabola”, s nagyon kezdenek a szülőkhöz hasonlítani. S egy nap csak három fióka marad a fészekben, hat már kirepült, s ott csipog valahol a diófa lombjai között. S még aznap az a három késlekedő is elhagyja a fészket. Aztán eltűnnek mind a tizenegyen. Hová lettek? Talán estére visszaszállnak a fészekbe… De hiszen el sem férnének már. Nem is szállnak vissza. Napunk megüresedik, enyhe szomorúság költözik a megfigyelés öröme helyére. Zsófika, a legkisebb unokám, aki hűségesen figyelte őket mozdulatlanul a kamra belsejéből, meg is siratja a szárnyrakelteket.

De egy-két nap múlva itt-ott csoportos cincogás szólal meg a kertünkben, majd a szomszédok fáin. Itt vannak – örvendezünk. A sivalkodó hangokat is halljuk: a szülőket most már a szabadban ostromolják. S száll, száll a kedves sereg fáról fára, kilenc fiatal cinke élvezi a repülés szabadságát, erősödik a hajnalok és alkonyatok edző levegőjében, ismerkedik a kellemetlen hangú veréb-ellenséggel. S mind a kilenc példát ad arra, hogyan kell nekivágni bátran, jókedvűen a szabad életnek s szembeszállni az életet fenyegető veszedelmekkel.

Talán nem hagyják el szülőföldjüket, a völgyünket. Birkózni fognak hóval, faggyal, talán éhséggel is. Mert nem lesz, aki kendermaggal, napraforgómaggal etesse őket, vagy testüket fűtő hájszeleteket akasszon ki az ablak vasrácsára. De legyőzik majd ők is a telet, s torkukon új tavasszal megszólal a biztató nyitni kék, nyitni kék, kicsi csűr, kicsi csűr…

Fekete István

Fecskemadár

A fűzfák akkor bontották leveleiket, a patakparton zöldülni kezdett a csalán, s egy korai lepke tántorogva repült a napsugárban.

Mi a parton hevertünk. Meguntuk már a papírcsónakokat ereszteni. Néztük az eget, néztük a vizet, és jó volt elnyúlni a napon a tél sok köde, borulása után.

Egyszer csak barátom, Puska Péter felugrik, és felmutatva a levegőbe, elkiáltja magát:

– „Fecskét látok, szeplőt hányok…" – és szaladt a vízhez arcát megnedvesíteni. Én utána. Arcunkról lepergett a víz, és összenevettünk, mert nem volt szeplős egyikünk sem.

A fecske pedig kanyarodott egyet a levegőben, leszállt a patak kiöntésére, ivott a vízből, és csivitelve mondott valamit a sietős kis hullámoknak.

Péter egy nagy gömbölyű kavicsra mutatott.

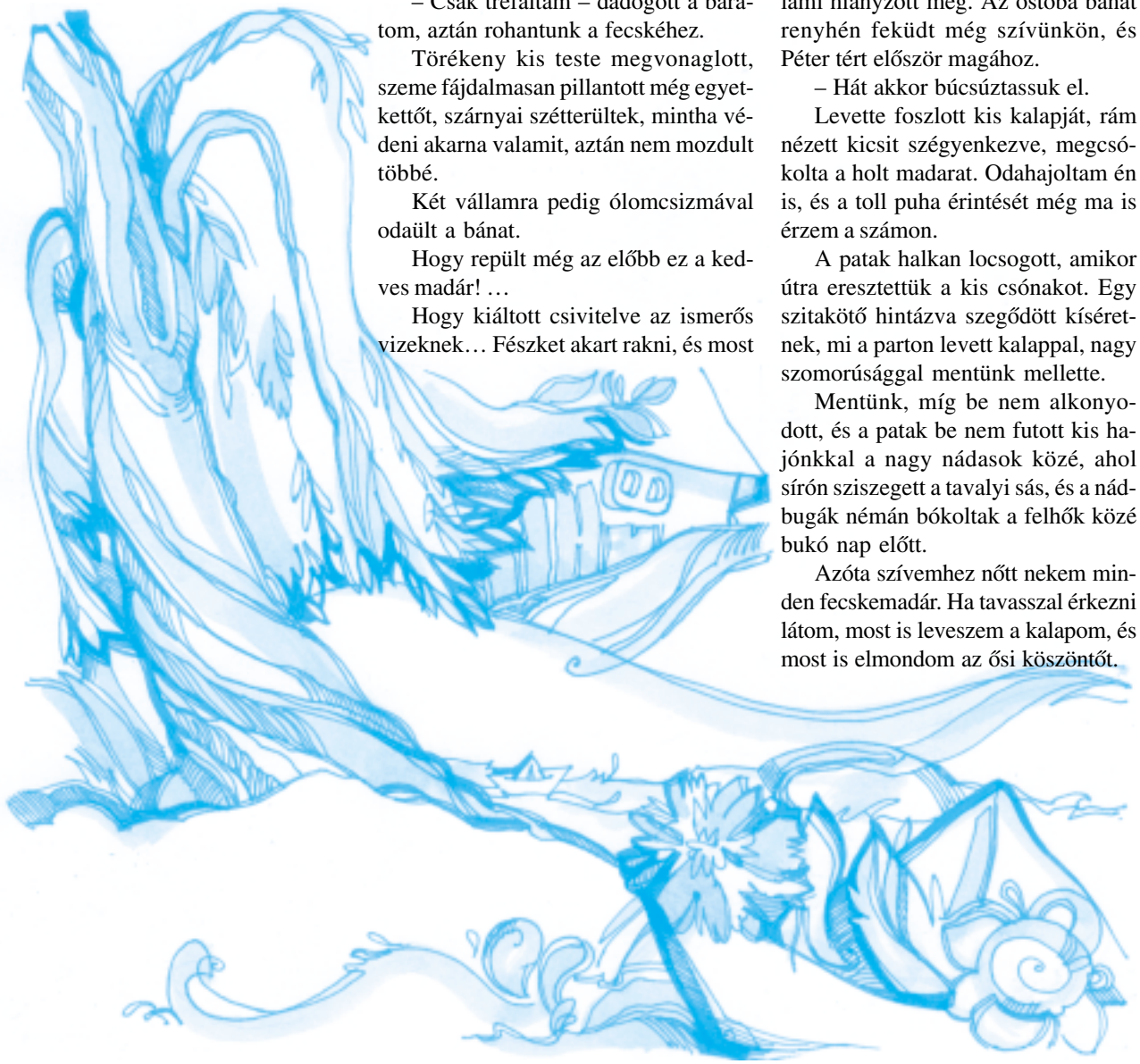

– Eltalálnád?

– El, de nem akarom. – És felvettem a kavicsot.

– Nem találnád el. Mondani könnyű.

A fecske még mindig ott totyogott a sáros kiöntésen, és nem figyelt ránk. Talán a fészekre gondolt, melyet innét rak meg ragadós sárpéppel, talán a fiaira, akik majd lesznek…

A karom meglendült, a kő elrepült, s a felrebbent kis fecskét elcsapta a levegőben.

Dermedten néztünk egymásra. Vége lett a tavasznak egyszerre. A szám keserű lett, a szívem ijedt és nehéz.

– Te mondtad…

– Csak tréfáltam – dadogott a barátom, aztán rohantunk a fecskéhez.

Törékeny kis teste megvonaglott, szeme fájdalmasan pillantott még egyet-kettőt, szárnyai szétterültek, mintha védeni akarna valamit, aztán nem mozdult többé.

Két vállamra pedig ólomcsizmával odaült a bánat.

Hogy repült még az előbb ez a kedves madár! …

Hogy kiáltott csivitelve az ismerős vizeknek… Fészket akart rakni, és most jóvátehetetlenül mindennek vége. Szemünket elöntötte a könny, és nem néztünk egymásra.

– El kellene temetni – szipogta Péter.

Megijedtem. Arra gondoltam, hogy a napsugárban, kéklő égben szálló madár nem kerülhet a föld alá.

– Nem! Nem!

– Hát akkor?

– Várj!

A legszebb papírcsónakot kiválasztottam. Teleraktuk apró virággal, és reszkető kézzel ráfektettük a kis fecskét. Megsimogattuk zománcos tollát, lehunyt szemét, és vártunk. Valami hiányzott még. Az ostoba bánat renyhén feküdt még szívünkön, és Péter tért először magához.

– Hát akkor búcsúztassuk el.

Levette foszlott kis kalapját, rám nézett kicsit szégyenkezve, megcsókolta a holt madarat. Odahajoltam én is, és a toll puha érintését még ma is érzem a számon.

A patak halkan locsogott, amikor útra eresztettük a kis csónakot. Egy szitakötő hintázva segédött kíséretnek, mi a parton levett kalappal, nagy szomorúsággal mentünk mellette.

Mentünk, míg be nem alkonyodott, és a patak be nem futott kis hajónkkal a nagy nádasok közé, ahol sírón sziszegett a tavalyi sás, és a nádbugák némán bókoltak a felhők közé bukó nap előtt.

Azóta szívemhez nőtt nekem minden fecskemadár. Ha tavasszal érkezni látom, most is leveszem a kalapom, és most is elmondom az ősi köszöntőt.

Szalai Borbála

Madarak és fák napja

Májusi
napsugár,
ragyogj a
világra!
Aranyló
fényt hullass
rügybontó
faágra!
Virágot
nyitogass,
szirmukat
vasaljad,
a zengő
pacsirtát
víg dalra
sarkalljad!...
Ünnep van!
Nagy ünnep!
Madarak,
fák napja!
Gyermeki
szívünket
féltő gond
áthatja!...
Óvjunk hát
minden fát,
madarat,
virágot!...
Hisz nekünk
ők teszik
szebbé a
világot!

Sebők Éva

Bölcsődal madárfiókáknak

Tente rigóka,
fecskefióka,
szépszemű csókának
csendes itóka,
bumfordi nóta:

alu-alu álmocska,
locsogó rocska,
szita-szita rosta,
megeszi a rozsda.

Tente kisudvar
legszebb csibéje,
tente csibécske
legszebb pihéje,
tente tátika
legszebb bibéje,
viráglányoknak
szép piperéje,
éji zenéje.

Sebők Éva

Madár-séta

A nappalok partján
kis pulya madárkák
sétálnak, lábukat
a vízbe tócsázva,
bólogatva-billegetve,
maguk illegetve.

Estig mórikálják
magukat a parton,
akkor elpihennek,
lábukról a vizet
csillagfüstté rázva,
beülnek a dúcba,
kis pulya fejükre
ködsisakot húzva.

Nemes Nagy Ágnes

Szorgalom

Mi kopog?
Mi kopog?
– Harkály vagyok, kopogok.
Nem is tudom, mióta
vár rám ez a diófa.

Mi ragyog?
Mi ragyog?
– Hát nem tudod, ki vagyok?
Béka vagyok, leveli,
ki a fiát neveli.

Gazdag Erzsi

Fecskenóta

Zeng a fészek
reggel óta,
felcsendült a
fecskenóta:
– Csit-csivit,
csit-csivit!
Itt a tavsz!
Itt van, itt!
Megvan még a
régi ház,
bár megkopott
rajt a máz.
Nosza, rajta!
Fecske módra
kimeszelik
nótaszóra:
– Csit-csivit,
csit-csivit!
Itt a tavsz!
Itt van, itt!

Donkó László

Légi pecás

Láttál-e már repülőt,
repülő pecást,
vízből küszét* kikapja
egy szemvillanást.
Horgászok közt ő nekem
a pecás-király,
fehér szélként surranó
tiszai sirály…

**küsz* – apró, édesvízi hal

Békés Pál

A lovag és az árnyéka

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy lovag, úgy hívták, Bonifác. Kezdőnek számított, éppen csak nekikezdett a mesterségnek. Ha most valaki azt kérdezné, pontosan mi is volna egy lovag mestersége, a válasz egyszerű: az a dolga a világban, hogy küzdjön a gonosz ellen, tegye a jót, gyámolítsa az árvákat, a gyöngéket és más efféléket. Legalábbis így vélte Bonifác atyja, a messze földön nevezetes Bendegúz.

Ő is atyjától örökölte a nemes gondolatot, a híres Balambértól, az meg az ő atyjától, Boldizsártól, az meg az övétől, Bodomértól, és így tovább vissza az idők kezdetéig.

Bonifác atyja tehát, amikor fia már tudott bánni a karddal, lándzsával, íjjal-nyíllal és más hadiszerszámokkal, és szíve is tele volt emelkedett gondolatokkal, ahogyan illik és kell, behívatta utódját és örökösét a tágas nagyterembe.

– Daliás ifjúvá cseperedtél, fiam, Bonifác. A mai nappal megkezdődik képzésed utolsó, legfontosabb szakasza. Mától kezdve három éven át kóbor lovag leszel, azután hazatérsz hozzánk. Itt ülünk majd a nagyteremben úgy, mint most, én és anyád… – itt tétován körülnézett – Anyád? Hol az anyád?

Ekkor szaladt be a konyháról Bendegúz felesége, a kerekded Begónia, aki éppen az útra való hamuban sült pogácsát gyúrta, szaggatta a fiának. Mert hát – ezt talán már korábban is illett volna említenünk – az ősi család az idők során úgy elszegényedett, hogy egyetlen szolgáló sem maradt a düledező lovagvárban, maguk sütötték a pogácsát, foltozták a lyukas tetőt és patkolták az egy szem kókadt lovat.

– Menj, amerre a lábad visz, és térj haza hozzánk dicsőséggel – búcsúzott Bendegúz.

Bonifác indult volna, de szöget ütött a fejébe az atyai buzdítás: amerre a lábad visz.

– Hát a ló? – kérdezte. Úgy remélte, hogy paripa nyergében ügethet ki a várból a korhadt felvonóhídon, végül is a lovag attól lovag, hogy lovon ül…

Bendegúz szomorúan csóválta a fejét.

– Azt nem adhatom – mondta. – Ő az utolsó kincsünk. És sánta. Meg náthás. És hasogat a feje. Adtam neki fejfájport, de nem használt, pedig olyan erős, mint a lórúgás.

– De hát – morogta elkedvetlenedve Bonifác. – Csak így egy szál magam…?

– Egy kóbor lovagnak szembe kell néznie a magánnyal – intette atyja. – De azért lesz kíséröd.

– Kicsoda?

– Az árnyékod.

– Az árnyékom?

– Az – mondta Bendegúz. – Becsüld meg, ilyen hű társad nem akad, amíg élsz.

Bonifác ekkor sok mindent gondolt atyjáról, ám e gondolatokat nem szedjük csokorba, mert akadt köztük illetlen is. Messze volt már a családi vár, hegyek, völgyek, tavak, mocsarak maradoztak el Bonifác mögött, aki időközben igazi kóbor lovaggá érett: ruháját eső verte, nap szítta, csizmáján öklömnyi lyuk tátongott, azon kukucskált ki a nagylábujja, ha nézelődni támadt kedve.

Útközben találkozott manóval, boszorkánnyal, kobolddal, árva lánnyal, egyszer sárkányt is látott, de szerencsére kicsi volt, ráadásul gyáva, és elfutott. Bonifác tette a jót, gyámolított, őrzött és védett, tette, amit kell. Az úti találkozások rövidek voltak, egy-egy gyors kaland és a manók, boszorkányok, koboldok, árva lányok továbbálltak nyomban. Csak egy valaki tartott ki mellette rendületlenül, az árnyéka.

Bonifác néha beszélgetett vele. Az árnyék inkább csak ismételgette, amit az ifjú lovag mondott neki – a szava akár a visszhang. Éles elméjű éppenséggel nem volt, csak hűséges.

Bonifác néha kötekedett vele, ugratta, butának nevezte, de az árnyék csak tűrt némán, és vele tartott sivatagban és hómezőn, szárazon és tengeren.

Végül egy különösen fárasztó nap végén, alkonyatkor, amikor a láthatár szélén billeg a nap, és hosszúra nyúlnak az árnyékok, és Bonifác holtfáradt volt, és halálra unta magát, egyszerre csak odavetette az árnyékának:

– Most figyelj, tökfej! Ilyet még nem láttál!

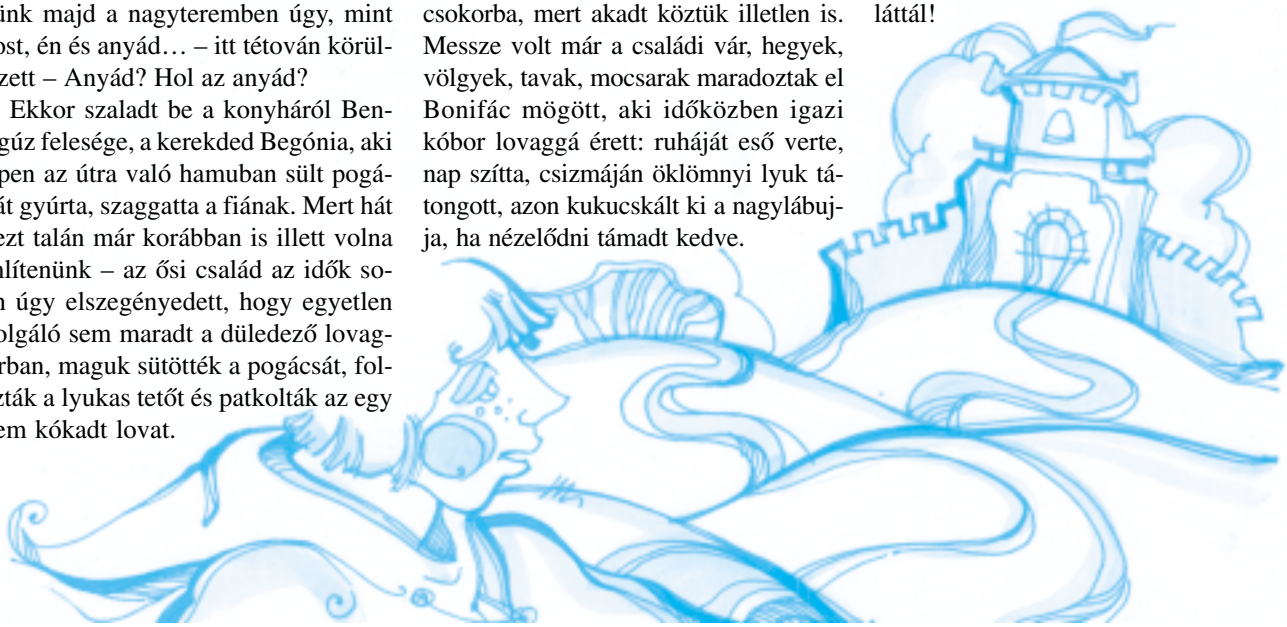

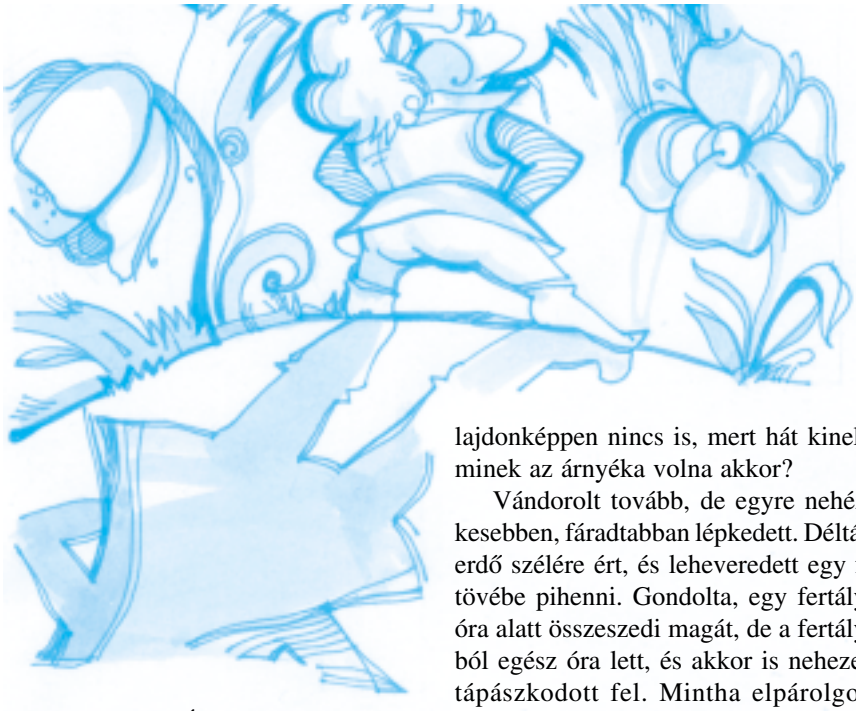

Azzal hopp! Átugrotta.

Így történt, ahogyan mondom: Bonifác átugrotta a saját árnyékát.

Az árnyék megdermedt a döbbenettől. Bonifácot lázba hozta saját leleményessége és öröme, hogy mi mindenre képes. Oda-vissza szökkent az árnyéka fölött, odalett a fáradtsága, szinte dalolt örömében: – Mit szólsz, tökfej? Mit szólsz hozzám?! Hát ki az, aki képes átugrani a saját árnyékát? Én! Kerek e világon egyedül csak én!

Ekkor hirtelen hörrenés hallatszott a földről, sértett, sírós, felháborodott: – Ami sok, az sok! Kikérem magamnak!

Bonifác ugrált, mint a bolond, ide-oda, oda-ide, és egyszerre azon kapta magát, hogy a semmit szökdécseli körül. Az árnyéknak nyoma veszett.

Persze, hiszen közben lebukott a nap és beállt az éj. A kóbor lovag a köpenyébe burkolódzott és aludni tért. Reggel, amint pirkadt, Bonifác újra nekivágott az útnak. És lassanként különös érzés kerítette hatalmába. Hiányérzet. Körülnézett, és látván látta, hogy nem lát semmit. A nyomdokában haladó, hol előtte, hol mögötte bóklászó, szökdécselő fekete folt nem volt sehol.

Megszökött az árnyékom… gondolta Bonifác. Nyilván megsértődött… megfeküdte a gyomrát, hogy átugrottam. Fellázadt. Hihetetlen. Nemcsak tompa agyú, hanem még humorérzéke sincs. Na, nem baj, majd elunja magát és visszajön. Elvégre mihez kezd egy magányos árnyék? Ha egymagában van, akkor tulajdonképpen nincs is, mert hát kinekminek az árnyéka volna akkor?

Vándorolt tovább, de egyre nehézkesebben, fáradtabban lépkedett. Déltájt erdő szélére ért, és leheveredett egy fa tövébe pihenni. Gondolta, egy fertályóra alatt összeszedi magát, de a fertályból egész óra lett, és akkor is nehezen tápászkodott fel. Mintha elpárolgott volna az ereje.

Lépni is alig tudott, imbolyogva állt az erdei ösvényen. És ekkor, mintha csak egy fáról hullott volna, egy törpe termett előtte. Szembeszökően kicsi volt, az átlagtörpe fele, ha ugyan lehet a törpéket átlagolni.

– Hát te? – kérdezte Bonifác.

– Miért nem inkább te! – vágott vissza az aprólék. – Én Buldózer vagyok, erdőkerülő törpe, az a dolgom, hogy megóvjam az illetéktelenektől az erdőt. Te illetéktelen vagy, tehát nekem van jogom megkérdezni, hogy „hát te?”, és egyben fel is szólítalak: tágulj innen!

Bonifác úgy gondolta, egyetlen legyintéssel félresöpri útjából az átlagnál is kisebb Buldózert, az azonban hirtelen elbődült.

– Kezet emelsz rám? Azt is megbánod, hogy megszülettél! – és rohamra indult. Igen lendületes, csupaizom törpe volt. Egy pillanat alatt elérte Bonifácot, ám e pillanat elég volt ahhoz, hogy a törődött lovag észrevegye: különös feketeség száguld a támadó nyomában, aránytalanul hosszú sötét folt – egy árnyék! Az ő árnyéka! Az övé, Bonifácé! Ó, a hitszegő! Hát nem elszegődött a törpéhez!?

De szólni már nem jutott ideje, hanyatt feküdt a földön, és mellén ott toporzékolt az erdőkerülő. A lovagnak moccanni sem volt ereje, szégyenszemre maga alá gyűrte a csupaizom Buldózer.

– Áruló – nyögte a lovag.

– Én? – hördült az aprólék. – Nem elég, hogy betörsz az erdőmbe, még káromolsz is? Majd én móresre tanítalak! – és püfölni kezdte a lovagot. Ide-oda nyaklott szegény Bonifác feje, lepergett előtte élete, látta önmagát, amint vívni és lándzsát vetni tanul a gazos várudvaron, látta atyját és anyját az erősen felújításra szoruló lovagteremben, a sánta, náthás lovat a szebb napokat ért istállóban, és tudván tudta, hogy itt végzi az ismeretlen erdőben, a kíméletlen Buldózer, a csupaizom erdőkerülő törpe durva csapásai alatt.

És akkor egyszerre megmoccant a karja. Előbb az egyik, azután a másik. Megfeszítette izmait. Majd felpattant a földről, és úgy rázta le magáról a nekivadult törpét, mint kutya a vizet.

Buldózer megrettent, futni kezdett, úgy szedte apró lábait, hogy Bonifác akkor sem érte volna utol, ha akarja.

– Megmondalak a papámnak! – visította, és eltűnt egy páfrány alatt.

– Na, képzelem, mekkora a papád… – mondta Bonifác.

Óvatosan lenézett, és igen, azt látta, amire számított, amire szívrepesve várt. Ott volt az árnyéka. Épp oly hosszan, és feketén és megnyugtatóan, mint azelőtt.

– Köszönöm – mondta Bonifác –, köszönöm, hogy visszatértél hozzám.

– Nem nézhettem tovább, hogy mit művel veled.

– Nélküled olyan vagyok, mint egy félember.

– Én is nélküled – hangzott a földről. – Mint egy félárnyék.

– Ne haragudj, hogy megsértettelek… Tréfának szántam.

– Hát én nem nevettem – mondta az árnyék.

– Tudod, milyen szörnyű érzés volt egymagamban lenni, csupaszon és elhagyatva?

– Tudod, milyen szörnyű érzés volt más nyomában járni? Ráadásul egy törpe mögött kullogni?

– Bocsánatot kérek. Felejtsd el.

– Csak akkor tudom elfelejteni, ha egyenlítek.

– Tessék – mondta a lovag –, kijár neked.

A sötét folt kicsit eltávolodott, hogy könnyedén nekifuthasson, azután felemelkedett és felröppent – az árnyék átugrotta a saját gazdáját.

Fölnevettek, átölelték egymást, és tudták, hogy többé el nem hagyja egyik a másikát – ugyan ki másra számíthatnának a rájuk váró végtelen vándorúton.

Tóth Elemér

Dúdoló

Bújj, bújj, zöld ág,
zöld levelecske,
patak partján ugrándozik
három virgonc kecske:
Mek-mek-mek,
nevetnek,
a szarvukkal
türü-türü –
öklelnek.

Bújj, bújj, zöld ág,
zöld bokor, pázsit,
kertünk alatt három bari
botlankodik, játszik:
Bé-bé-bé,
gyere, hé!
Mert a bundád
egykettőre
farkasé.

Bújj, bújj, zöld ág,
zöld mező, ékes,
udvarunkon tánci-táncol
Erzsi, Piri, Kényes:
Top-top-top,
toporgok,
odafutok,
csizmám sarka
kopog – kopp!

Zs. Nagy Lajos

Méhpásztor

Vadrepce virágzik a réten,
legelészik rajta a méhem.

Aranyos cérna a lábán –
őrzi, ha messzire mászkál.

Repcevirágok ölében
gyűjti a mézem a méhem.

Aranyos fonalam tartom,
összeszorítva a markom.

Fürdik a méhem repcevirágban,
szárítkozik is nap sugarában.

Röpdös előttem a fényben,
szállok utána serényen.

Gyárfás Endre

Hallgasd a csendet

Csitt! Figyelj! Hallgasd a csendet!
Hasalj le a málnás mellett,
s hogyha jó a füled, hallod:
a csendben is vannak hangok.
A közelben darázs dong el,
mint egy apró helikopter;
távolabbról tücsök szólal,
lepke röppen: könnyű sóhaj.
Pattannak a bimbózárak,
mintha törpék tapsolnának,
majd a harangvirág csenget…
Csitt! Figyelj! Hallgasd a csendet!

Simai Mihály

Tavaszi dúdoló

Szállj ide,
szállj oda,
ez a virágszálloda.

Égre nyíló ablaka,
rétre néző ajtaja,

lepkeszárny-függönye,
a csillárja száz bibe.

Szállj ide,
szállj ide!

Mennyi nektár és virágpor!
Ilyet nem lelsz sehol máshol!

Szállj ide,
szállj oda:
most nyílt meg a szálloda!

Zelk Zoltán

Felkeltek a madarak

Hamarabb,
mint a nap,
fölkeltek a madarak.
Hajnali
ég alatt
elfütyülik álmukat.
Elmondják
álmukat,
meglebbentik szárnyukat.
Lebbentik
szárnyukat,
fáról fára szállanak.
Keresik,
hol akad
reggelire jó falat.
Egy falat,
két falat,
kukacok és bogarak.
Mire föl-
kél a nap,
jóllaknak a madarak!

Weöres Sándor

Dongó

Szedek itt, szedek ott,
füvön ingó harmatot.
Érzem sütni a napot,
minden harmat elfogyott.

Szedek ott, szedek itt,
virágmézet, tavaszit.
Már a méhek jártak itt,
üres bimbó beborít.

Zum-zum-zum, zöm-zöm-zöm,
tátogat a bödönöm.
Mégis legyen örömöm,
füled telizümmögöm.

Kittó, a hangya

Egy szép nyári délelőtt Kittó, a hangya elindult, hogy felfedezze a világot. Egyik földgöröngyről a másikra csimpaszkodott, közben egyre azon gondolkodott, mi különöset tehetne, amit más hangyák nem szoktak.

– Futkározni más is szokott, morzsát is cipelnek, görönggyel is birkóznak… De ez mind olyan unalmas!

Ahogy így nézelődött, fenn a virágok kelyhében megmozdult valami. Kittó először csak egy izgő-mozgó potrohot látott… aztán néhány virágporos lábacskát… végül két csáp tűnt elő. Egy szorgos kis méhecske dugta ki jólesően a fejét a szirmok közül.

– Á-á-á! – nyújtózott nagyokat. – Nincs is jobb egy nektárfürdőnél! Ez az illat, meg ez az íz… hm…pompás! És ráadásul a virágnak is jót teszek vele, hiszen beporzom a rám ragadó virágporral. Nincs is jobb annál, mint ha valaki élvezi a munkáját!

– Beporozni a virágokat? Ez az! – örvendezett Kittó, és azon kezdett el gondolkodni, hogy jusson fel a virág kelyhéig.

Először úgy gondolta, hogy felmászik a virág szárán. A beporzásra kiszemelt pitypang azonban még idejében észrevette, hogy mire készül a kis oktondi.

– Hangyák! – sóhajtotta unottan. – Hogy ezek sosem tanulnak egymás hibáiból! A múltkor is rám mászott egy közülük. Aztán egy óvatlan pillanatban megcsúszott, és rázuhant egy kavicsra. Szép kis kavarodás volt utána. Kell ez nekem? Jobb lesz az elején véget vetni ennek az ostoba vállalkozásnak.

A pitypang addig mozgott ideoda, míg a hangya vissza nem csúszott a földre.

– Ez így nem lesz jó, erősebben rá kell tapadnom a virág szárára – mondta Kittó, és ismét nekiveselkedett a nagy munkának. A pitypang azonban most sem hagyta, hogy veszélybe sodorja magát a hangya.

– Ha nem tudok felmászni, akkor majd felrepülök – gondolta a hangya és körülnézett. – Mivel szárnyam nincs, mást kell kitalálnom… Hopp, itt ez a fűszál! Ilyet már játszottunk régebben a többiekkel. Csak ráugrok, átlendülök a virágra, és már fenn is vagyok.

Elindult, hogy felkapaszkodjon a kiszemelt fűszálra, csakhogy nem járt szerencsével, se itt, sem máshol. Nem akadt egy fűszál sem, amelyik magára engedte volna a merész mászóbajnokot. Pedig ő aztán tényleg mindent beleadott, de minden próbálkozás csúszással és földre pottyanással végződött.

– Valahogy nem megy nekem ma ez a fűre mászás – dühöngött Kittó. – Én ezt nem értem. A legutóbb verhetetlen voltam benne. Biztosan haragszanak rám ezek a fűszálak. De vajon mi rosszat tettem nekik?

Bárki más feladta volna ennyi nehézség láttán, de Kittó nem az a fajta hangya volt, akit könnyen el lehetett téríteni a szándékától. Ismét nézelődni kezdett. Egyszer csak észrevette, hogy egy fűzfa borul a pitypang felé.

– Ez az, felmászok a fára, aztán az egyik ágáról átlendülök a virágra! – kiáltotta diadalmasan, és neki is vágott az útnak.

Ekkor már a szellő vette kezébe a dolgot, és visszafújta a hangyát. Amikor már sokadszor próbált talpra állni a bátor famászó, megelégelte a dolgot.

– Nekem ebből elegem van! Majd holnap visszajövök, és újra megpróbálom – mondta dacosan, és elindult hazafelé.

Másnap azonban hiába várta az ígéret beteljesülését a Pitypangos rét. Kittó éjszaka olyan szépet álmodott, hogy elfeledkezett a pitypangról.

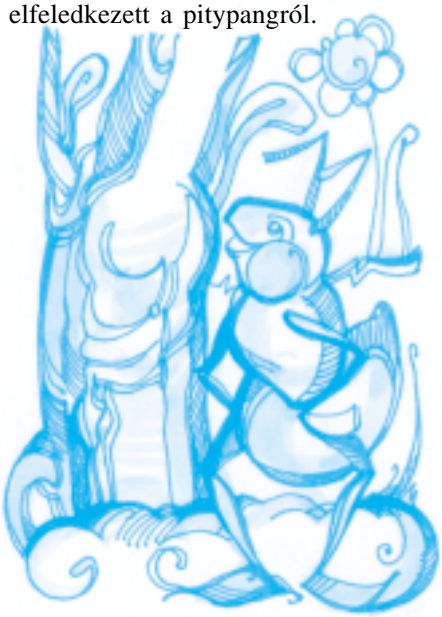

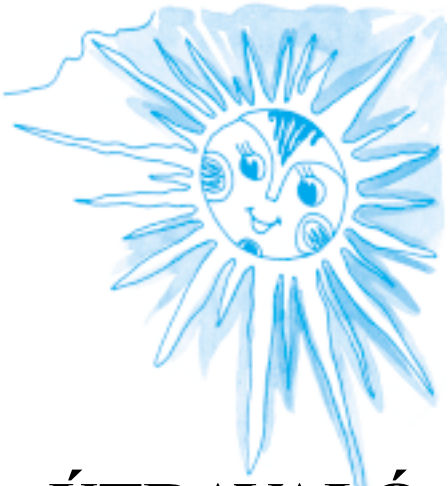

ÚTRAVALÓ

Kedves Barátom!

Biztosan te is be tudnál számolni hasonló próbálkozásaidról. Annyira igyekeztél, mindent megtettél, hogy sikerüljön a terved, de valahogy sehogy sem akart összejönni. Talán mindenkit hibáztattál miatta, a környezetedet, magadat, Istent.

A nehézségek lehetnek próbák – fontos-e neked annyira az a bizonyos dolog, hogy harcolj érte? Ugyanakkor lehetnek akadályok is, amelyek arra mutatnak rá, hogy nem jó irányba indultál. Hiába tűnik jónak a terv, ha nem azt teszed, amit Isten rád bízott. A virágporzás hasznos dolog, de nem a hangya feladata. Dacolhatsz a mennyei Tervezővel, de kudarcra van ítélve minden ellenállás. Feleslegesen használod a képességeidet, pocsékolod az energiádat, és a kudarcok végül megbénítanak. Pedig nem a tehetségeddel van a baj, csak nem jó irányt választottál. Hidd el, a te mennyei Atyád pontosan tudja, mire vagy képes. A feladat, amit neked szánt, egy cseppet sem unalmas, nagyon fogod szeretni, ha megtalálod a helyedet. Keresd hát türelemmel, és ha adhatok egy jó tanácsot hozzá: tedd össze a kezeidet, és kérd Istent, mutassa meg, mit kell tenned.

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Gyík. Egyike a Mózes harmadik könyvében felsorolt „tisztátalan” állatoknak, amelyeket a zsidóknak nem volt szabad enniük. Több mint negyven különböző fajtája ismeretes Palesztinában. Leggyakoribb a zöld gyík, meg az, amelyik a falra is felmászik.

Gyöngyök. „Hasonló a mennyek országa a kereskedőhöz, aki szép gyöngyöket keres. Amikor ez nagy értékű gyöngyöt talál, eladja mindenét, amije van, és megvásárolja azt.” Ebben a kis példázatban arra figyelmeztet minket Jézus, hogy Isten országa olyan nagy érték, amiért mindent érdemes föláldozni, mint ahogy az Atya is feláldozta az ő egyszülött Fiát, a Fiú pedig az életét adta azokért, akik szegénnyé tudnak válni, s az üldöztetést is vállalják az igazságért, csak hogy övék legyen a mennyek országa.

Habakuk. Habakuk könyve három rövid fejezetből áll az Ószövetség utolsó könyvei között. Szerzőjéről, aki Kr. e. 600 évvel élt, alig tudunk valamit. Próféciáit zsoltárszerű énekekben mondja el. Őrhelyén állva látja népe romlottságát és a Babilon felől fenyegető veszedelmet. Panaszkodva kérdezi az Urat, miért engedi, hogy a bűnös elpusztítsa a nála igazabbat. Az Úr türelemre inti a prófétát. Ő a maga idejében cselekszik, „az igaz ember pedig hitből él.” S meghirdeti jövendő ítéletét az elbizakodott ellenség felett. A rövid könyv Habakuknak Istent magasztaló imádságával zárul.

Haggeus. A babiloni fogságból való hazatérés idején prófétált, és csupán két fejezetből álló rövid könyvében a jeruzsálemi templom újjáépítésére buzdított. Amikor arról jövendöl, hogy az új templom dicsősége nagyobb lesz az előzőeknél, mert abban a házban ad az Úr békességet, Zerubbábelt pedig olyanná teszi, mint egy pecsétgyűrűt, a saját korára vonatkozó ígéreteken túl egyben Jézus Krisztusra, Zerubbábel földi leszármazottjára is előremutat, akiben igazán dicsőséges temploma lett Isten népének, s akiben az Úr megpecsételte békéjét és új szövetségét népével.

Hal, halászok. Jézus tizenkét tanítványa közül heten halászok voltak, mivel a Galileai-tenger partján, ahol Jézus kiválasztotta tanítványait, a halászat volt az egyik fő foglalkozás. A halakat nagy merítő- vagy vontatóhálóval fogták. Jézus ezt mondta nekik: „Jöjjetek énhozzám, és én emberhalásszá teszlek titeket.” De két alkalommal nagy zsákmánnyal áldotta meg halászmesterségüket is. A hal görög neve: ichtüsz, eme hitvallás első betűiből áll: Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó. Ezért lett a hal képe az első keresztények titkos ismertetőjele.

Halleluja. Az istentisztelet alkalmával használt héber szó, jelentése: „dicsérjétek Istent”, „dicsérjétek az Urat”. A Zsoltárokban és a Jelenések könyvében huszonnégyszer fordul elő. Gyakran használt szó a keresztény istentiszteletben is.

Halottsiratás. Halál esetén vagy temetéskor szokás volt a hangos siránkozás és jajgatás. Felfogadtak hivatásos halottsiratókat is, s azok a mellüket verve jajgattak. Jézus nem helyeselte ezt a szokást. Jairus házából kiutasította a jajgató embereket. A keresztények számára nem a halál és nem a gyász az utolsó „szó”, hanem a Jézus feltámadására alapuló öröm és reménység.

Hamát. Város Izrael északi bejáratánál. A „hamáti út” jelezte Izráel északi határát, s ez volt a kémek útjának egyik szakasza is. Mai neve Háma Szíriában.

Hazáel. Híres szíriai király, aki többször is megtámadta Izraelt, Jéhu királysága és Elizeus prófétasága idején. A próféta isten haragjának a jelét látta benne Izrael bűnei miatt.

Hácór. Galileai város, Józsué egyik leghíresebb győzelmének a színhelye. Jábin, Hácór királya sok szövetségessel és nagy hadsereggel támadt Izrael ellen, de Józsué – az Úr biztatására és ígéretében bízva – megverte őket. Elfoglalta és felégette Hácórt. A várost Salamon építette fel újból, de később az asszírok elfoglalták és lerombolták. Napjainkban a régészek kutatásainak gazdag lelőhelye.

Hám. Noé egyik fia. Leszármazottai Észak-Afrikában és Arábiában telepedtek le. Utódaik a hámiták.

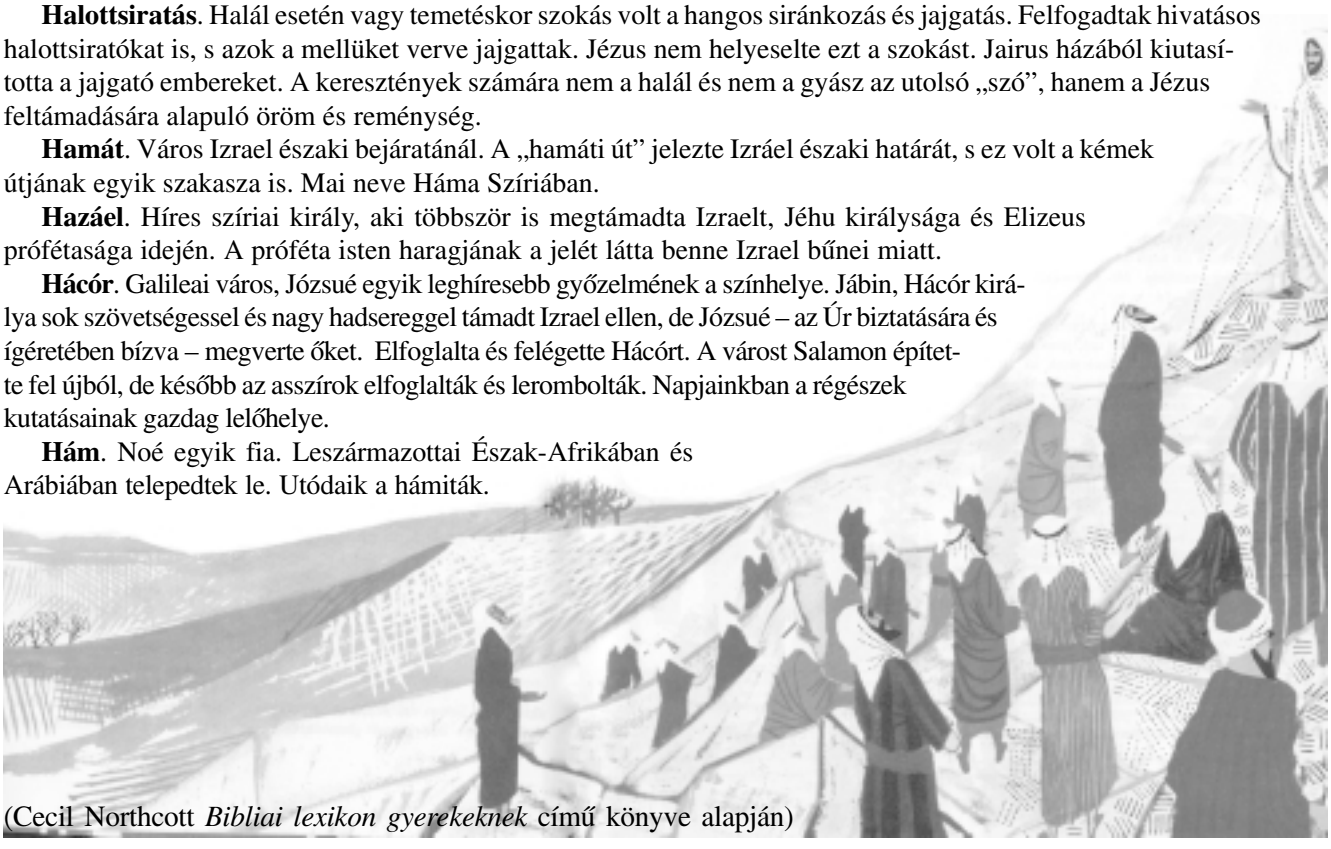

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Jonathan Swift

Gulliver utazásai

(Részlet)

Háziasszonyomnak volt egy kilenc éves lánya, korához képest bizony elég tagbaszakadt: ügyesen kézimunkázott, és remek babaruhákat csinált. Az anyjával együtt elhatározták, hogy a babaszoba egyik játékbölcsőjéből fognak ágyat csinálni nekem. Ezt a bölcsőt aztán egy kis almárium fiókjába tették, a fiókot meg egy zsinóron lógó, magas polcra helyezték, nehogy a patkányok újból megtámadjanak. Véges-végig ez volt az ágyam, míg velük laktam; később aztán sok-sok aprósággal sikerült kényelmesebbé tennem vackomat: akkor ugyanis tudtam már valamelyest a nyelvükön beszélni, és egypár kívánságomat meg tudtam értetni környezetemmel. A kislány oly ügyes volt, hogy miután egypárszor látta, mint bújok ki ruháimból, pontosan tudta, hogyan öltöztessen vagy vetkőztessen; jóllehet én sohasem fárasztottam ezzel, ha megengedte, hogy magam végezzek. Hét inget és néhány más alsóneműt varrt nekem a legfinomabb gyolcsból, amit csak keríthetett (vagyis a szeneszsákoknál valamivel durvább anyagból); s két kezével mosott rám. Egyúttal nyelvtanárnőm is volt: ha rámutattam valamire, mindjárt megmondta a dolog nevét óriásnyelven, úgyhogy alig pár nap elteltével jóformán mindent tudtam már kérni, amire éppen szükségem volt. Rendkívül jóakaratú volt, és negyven lábnál nem magasabb, bár korához képest alacsony. Elkeresztelt Grildrignek; ezt a család is átvette tőle, végül az egész ország csak így hívott engem. A szó nagyjában valami olyasmit fejez ki, mint a latinban a Nanunculus, az olaszban a Homunceletino vagy az angolban a Mannikin. Hogy végig semmi bajom sem történt e csodálatos királyságban: csakis neki köszönhetem. Amíg ott voltam, soha el nem váltunk: én Glumdalclitchnak becéztem, vagyis kicsi dajkámnak, és nagyobb hálátlansággal aligha vádolhatnám magamat, mintha nem jegyezném fel e helyen a legnagyobb tisztelettel aggódó szeretetét és gondoskodását irányomban – bárcsak megengedhetné a sors, hogy mindezt módomban lenne úgy meghálálni neki, ahogy megérdemli, nem pedig, hogy épp ellenkezőleg (sajnos ezer okom van az utóbbit feltételezni!), szerencsétlenségének legyek – ártatlanul ugyan, de boldogtalan okozója!

Hamarosan faluról falura ment a híre, és még messzebb is szerte beszélték, hogy a gazdám különleges állatot talált a réten, körülbelül akkorát, mint egy *splacknuck,* de egyébként minden tagja teljesen ember formájú, sőt minden, amit csinál, szintén a leghatározottabb emberi jelleggel bír; úgy látszik, még saját, külön kis nyelvecskéjén is tud petyegni, miközben már az óriások nyelvéből is több szót elsajátított; két lábon és egyenesen jár, igen szelíd és udvarias, ha szólítják: jön, ha rászólnak: engedelmeskedik; keze-lába elképesztően finom és törékeny, arcbőre hamvasabb, mint egy grófkisasszonyé hároméves korában. Egy parasztgazda, aki nem messze lakott tőlünk, és háziuram egyik legjobb barátja volt, egy alkalommal meglátogatott bennünket, kizárólag azon célból, hogy megtudja, mi az igazság ebből a szóbeszédből? Az otthoniak azonnal előszedtek, és az asztalra raktak; ott aztán föl-alá sétáltam, ahogy parancsolták, hol kirántottam, hol visszadugtam vadászkésem; nagyszabású és etikettszerű meghajlásokat mutattam be gazdám vendége előtt, udvariasan kérdezősködtem, persze óriásnyelven, hogyan szolgál a kedves egészsége, s kifejeztem boldogságunkat, hogy körünkben tisztelhetjük, mindezt pontosan úgy, ahogy erre az én kis dajkám előre megtanított. Vendégünk meglehetősen öreg volt és rövidlátó, s mikor közelebbről akart megvizsgálni, fölrakta a pápaszemét – ekkor viszont már nem tudtam uralkodni magamon, és szívből fölkacagtam: a szeme ugyanis teljesen olyan volt, mintha két ablakon át két telehold bámulna rám a hálószobámba. Mikor a család többi tagja is rájött, mi okozta váratlan derültségemet, csatlakoztak hozzám, és szintén harsogva nevettek, de a tökéletlen úgy dühbe gurult, hogy valósággal tombolt. Fő zsugori hírében állott, s – jaj szegény fejem! – egy csöppet sem alaptalanul, mert azt az átkozott tanácsot adta gazdámnak, hogy vigyen a vásárba (a szomszéd városok

egyikébe), és ott pénzért mutogasson a kóklerek bódéiban. Ez a bizonyos város vagy félórányira lehetett tőlünk szekéren, talán huszonkét mérföld a tanyától.

Gazdám órák hosszat súgott-búgott komájával, s közben sűrűn mutogattak rám, én meg rájöttem, hogy valamit főznek a rovásomra, sőt félelmem oly érzékennyé tett, hogy egy csomó érthetetlen szót rögtön magam ellen értelmeztem. Másnap reggel Glumdalclitch, az én kis dajkám, részletesen elmesélte az egész históriát, amit sikerült neki apránként és ravaszul kiszedegetni az anyjából. Drága kis húgocskám odavett az ölébe, és elkezdett sírni bánatában és szégyenében. Az volt szegényke fő-fő aggodalma, hogy valami nagy bajom lesz hamarosan, mert durva és közönséges népek közé fogok kerülni; ezek halálra is nyomkodhatnak, vagy legalábbis nyomorékká tehetnek, ha majd mancsaikkal összefogdosnak. Nagyon is jól tudta, milyen szégyenlős természetű vagyok és milyen érzékeny férfiúi becsületemre, épp ezért milyen gyötrelmes megaláztatás lesz számomra, ha pénzért fognak mutogatni a szájtáti tömegnek. Elmesélte, hogy anyja is, apja is megígérte neki, hogy Grildrig az övé lesz; de úgy látszik, most is éppoly csúnyán becsapták, mint tavaly, amikor egy szép barikát ígértek neki, meg is kapta, de mikor kezdett kicsit kövérebb lenni, rögtön eladták az első mészárosnak. Ami engem illet, őszintén mondhatom, sokkal kevésbé nyugtalankodtam, mint kicsi dajkám. Valami különös biztonságérzet volt bennem, ami soha el nem hagyott – hogy igenis nincs messze a nap, mikor visszaszerzem szabadságomat; és ami ezt a gyalázatos históriát illeti, hogy cirkuszban mutogassanak, mint valami szörnyszülöttet, nem törődtem vele, hiszen senki sem ismert ebben a vadidegen országban, és nyilván senki sem fogja úri becsületem rovására írni ezt a szerencsétlenséget odahaza Angliában; maga Nagy-Britannia királya se tehetne egyebet, ha véletlenül az én nyomorult helyzetembe kerülne.

Mikor eljött a nagyvásár ideje, gazdám – pontosan követve barátja tanácsát – fogott engem, és egy skatulyába zárt, így cipelt a szomszéd városba. Leánykáját is magával vitte, édes kis dajkámat. Ott kocogott mögöttem a nyeregben. A dobozom körös-körül szorosan zárult, bármerre is forgatták, közepére egy kis ajtót vágtak, melyen ki és be sétálhattam, a tetején meg dugóhúzóval apró lyukakat fúrtak, hogy a szellőzés körül se legyen hiba. A kislány olyan gondos volt, hogy a babamatracot is szépen ágyamba rakta, hogy útközben ledőlhessek. Szép, szép, de az országút mégis kirázta a lelkemet, és noha az egész utazás alig tartott fél óráig, szinte pacal lett belőlem az embertelen zötyögésben. Mert hisz ne felejtsük el, hogy a ló legszerényebb galopplépte vagy negyven lábnyi távolugrást jelentett számomra, és mikor vad trappolásba kezdett, oly magasságokba és mélységekbe repültem, mintha orkán dobálná hajómat az óceánon, csakhogy jóval szaporábban.

Kirándulásunk célja alig volt messzebb, mint Saint Albans Londontól. Gazdám megérkezve a városba, rögtön felkereste azt a fogadót, ahol ő nyilván törzsvendég volt; s miután összedugta a fejét a kocsmárossal, és megtette a kellő előkészületeket, felbérelt egy kikiáltót (náluk grultrud a neve), aki majd kiordítja minden utcasarkon, hogy egy fantasztikus csodalény látható a Zöld Sashoz címzett fogadóban, alig akkora, mint egy splacknuck (rendkívül törékeny testű kis állat ebben az országban, mindössze hat láb hosszú), egyébként összes tagjai egy normális emberéhez hasonlítanak, különböző szavak is jönnek ki a száján, és egyáltalában a legszórakoztatóbb mutatványok szerepelnek műsorában.

A vendégfogadó legnagyobb szobájába vittek (legalább háromszáz láb hosszú lehetett) aztán rátettek az asztalra. Édes kis dajkám ott állt, valami sámlifélén, egészen az asztal közelében, és nemcsak vigyázott rám, hanem mindig súgta is, hogy most ezt vagy azt kell csinálnom. Gazdám, aki el akarta kerülni a tülekedést, egyszerre csak harminc parasztot engedett be az attrakcióhoz. Engedelmesen föl-alá sétáltam az asztalon úgy, ahogy a kislány dirigálta; különböző kérdéseket tett fel, persze, igen könnyűeket, hiszen jól tudta, hogy még csak alig töröm az óriások nyelvét; ezekre a kérdésekre viszont ordítva kellett válaszolnom. Hol egyik, hol másik nézőt tisztelettel üdvözöltem, alázatosan hajlongtam előttük, kifejezve örömünket, hogy vendégül láthatjuk őket, utána egypár betanult frázist is felmondtam nekik, majd egy borral teli gyűszűt ragadtam kezembe (ezt is Glumdalclitch nyújtotta nekem mint ünnepi serleget), és ezzel felköszöntöttem az egész társaságot. Kirántottam spádémat, és csápoltam vele, mint a vívóbajnok odahaza Angliában. Ezután kis dajkám szalmaszálat dugott a kezembe, én pedig dárdaként forgattam azt, mint még ifjúkoromban tanultam. Aznap tizenötször léptem fel, s ugyanennyiszer kellett végigjátszanom mindezt a süketlenséget. Éppen csak, hogy nem vittek a temetőbe végül, oly kimerült és meggyötört voltam.

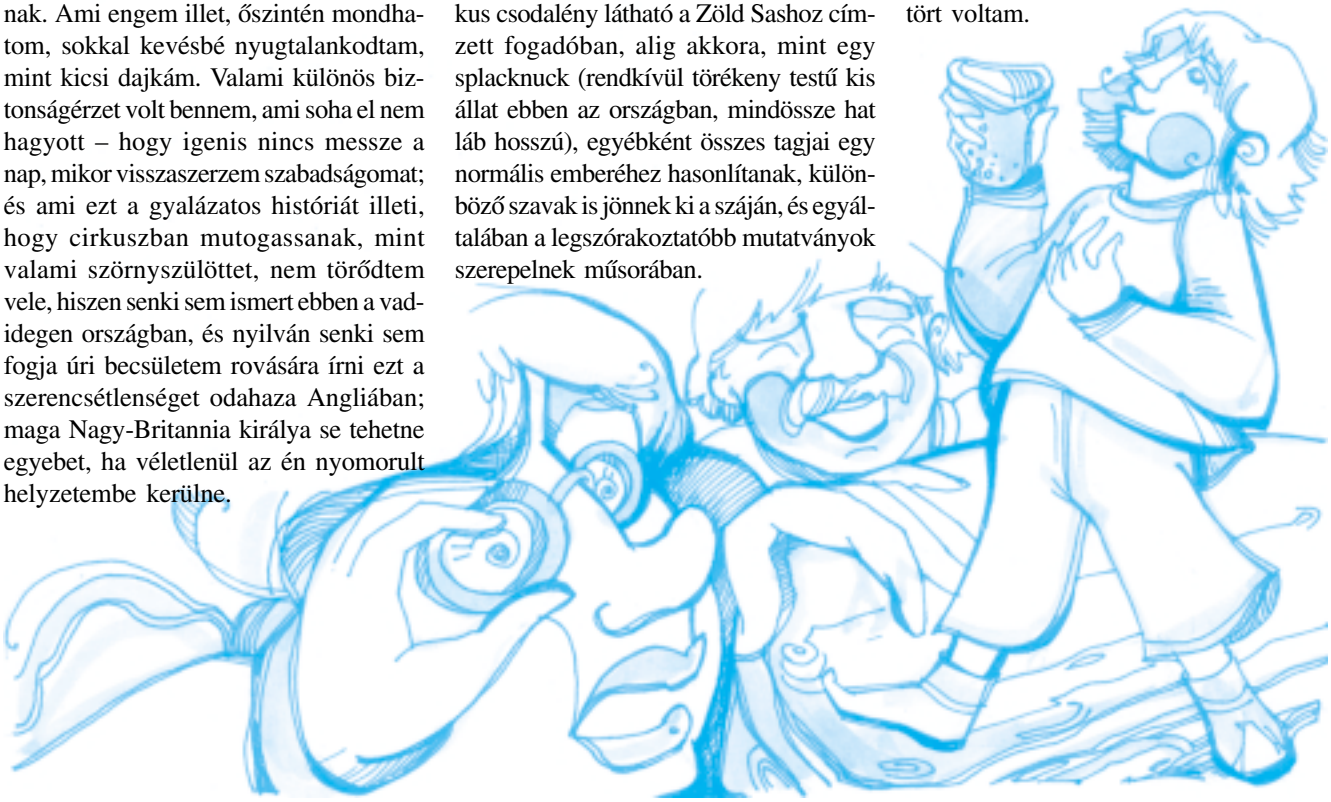

Számítógép-suli 55.

A MICROSOFT EXCEL

A Beszúrás menü

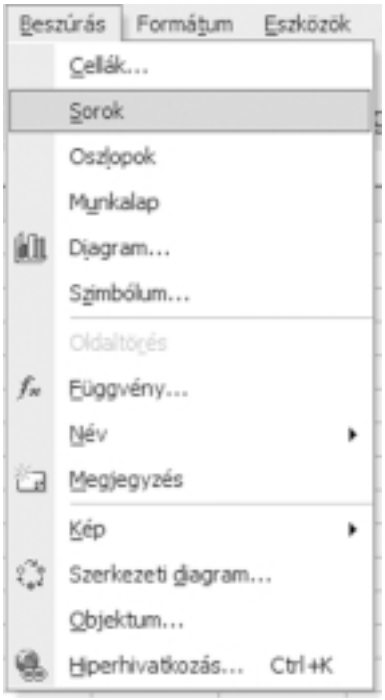

– Cellák: Cellabeszúrás esetén a megjelenő párbeszédablakban kell megadni, hogy az Excel merre tolja a meglévő cellákat a beillesztés után. Egész sort vagy oszlopot is be lehet szúrni az aktív cella elé, noha erre külön menüpontok is vannak.

– Sorok: A kijelölt cella elé szúr be egész sort. Ha kijelölünk egy vagy több sort, akkor annyi sort szúr be a kijelölés elé.

– Oszlopok: Az előző menüpont szerint működik.

– Munkalap: Ha a munkafüzetünkben újabb lapra van szükség, akkor válasszuk ezt a menüpontot.

– Diagram: A táblázat adataiból diagramot készíthetünk az Excel segítségével. A diagramot elhelyezhetjük a táblázatban vagy külön diagramlapon. Ezt teszik lehetővé a **Diagram** menü almenüi:

A menüparancs ezt követően tulajdonképpen a *Diagram varázsló*t indítja, aminek ikonja is van: . A diagramkészítésről a későbbiekben külön pontban foglalkozunk.

– Makró: A makró miniatűr program, amit az Excelben gyakran használunk. A makró indítását hozzárendelhetjük billentyűkombinációhoz, menüelemhez, illetve eszköztárikonhoz. A makrókkal ebben a segédletben – terjedelmi okok miatt – nem foglalkozunk.

– Szimbólum menüponttal a Microsoft Word programhoz hasonlóan lehet

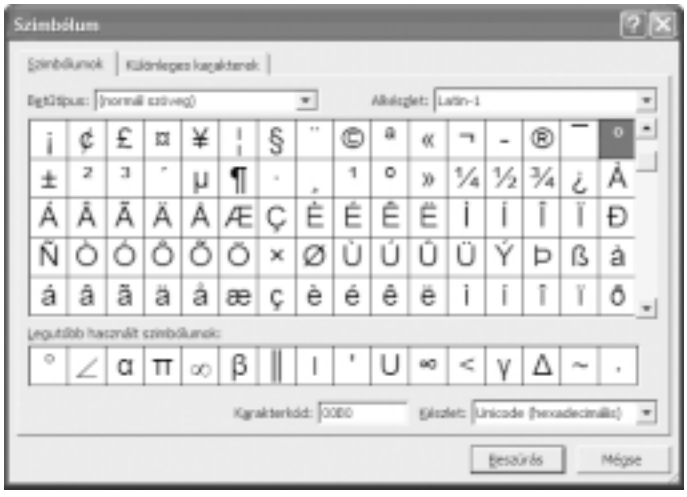

szimbólumokat beszúrni kiválasztva a megfelelő betűtípust.

– Oldaltörés: Ha táblázatunkat, illetve munkalapunkat több papírlapra kívánjuk nyomtatni, és nem akarjuk, hogy az Excel automatikusan – és ennek megfelelően esetlegesen – törje, oldaltöréseket helyezhetünk el. Ilyenkor az aktív cella felé, illetve bal oldalára kerül oldaltörés, amit vékony szaggatott vonal jelöl. Ha az oldaltörést el akarjuk távolítani, akkor az adott cellát ismét kijelöljük, és ismét aktiváljuk a menüt, amelynek a felirata a megváltozott feladatnak megfelelően módosul:

– Függvény...: A kijelölt cellába függvényt illeszthetünk be a *Függvény varázsló* segítségével, amely az eszközök között is megtalálható: . A függvények alkalmazásával külön pontban foglalkozunk.

– Név: A nevek használata megkönnyíti a munkafüzetben végzett munkát, a hivatkozásokat. A név könnyen megjegyezhető azonosító, amellyel cellára, cellatartományra vagy képletre hivatkozhatunk. A nevek alkalmazásáról részletesebben a későbbiekben lesz szó.

– Jegyzet: Ha a munkalapot más felhasználókkal is megosztjuk, vagy ha a munkalap olyan bonyolult képleteket tartalmaz, amelyek magyarázatot igényelnek, az egyes cellákhoz szöveges vagy hangos jegyzetet vehetünk fel.

A menü további parancsai a Wordből ismertek.

Pallay Dezső

Fesd ki!

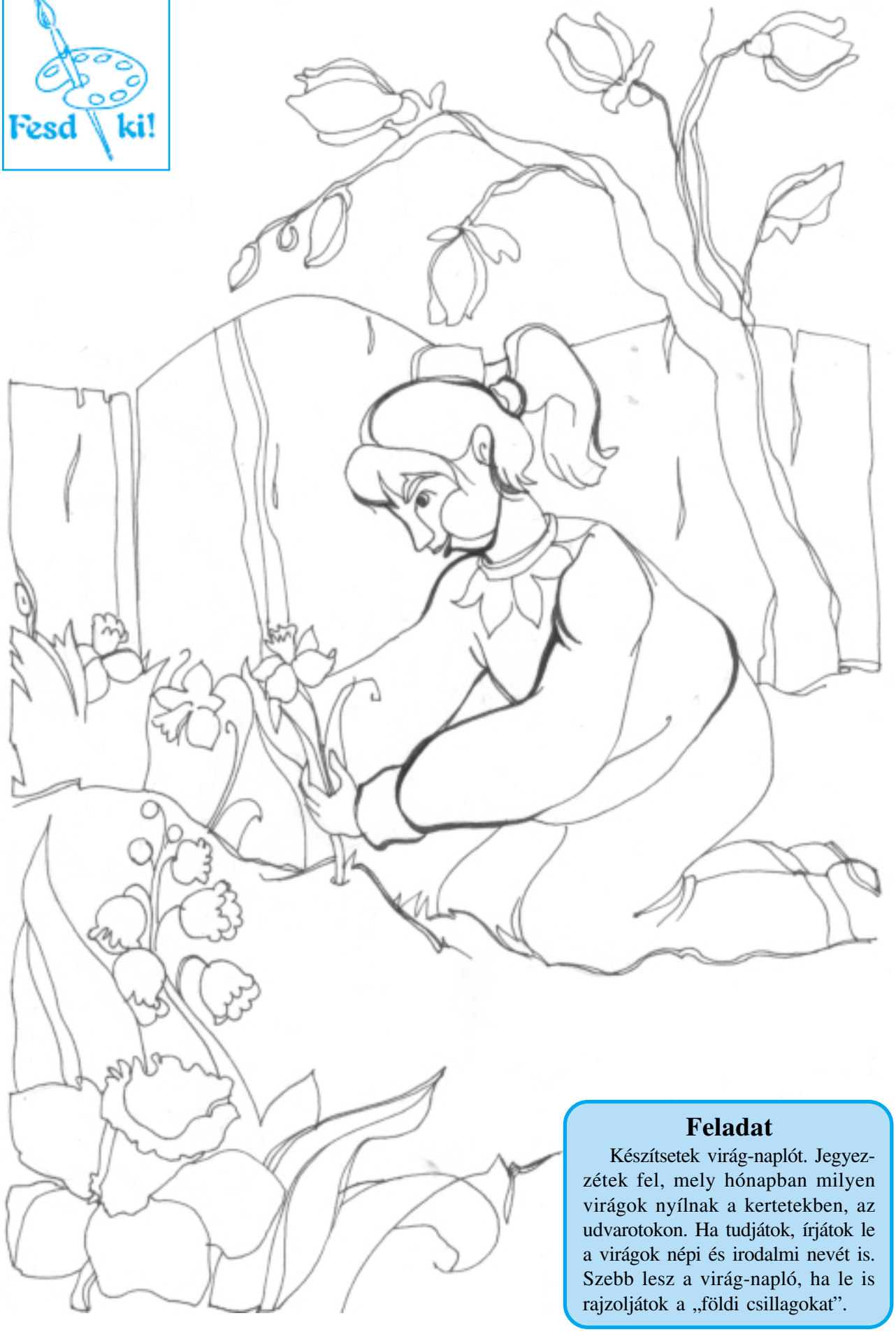

Feladat

Készítsetek virág-naplót. Jegyezzétek fel, mely hónapban milyen virágok nyílnak a kertetekben, az udvarotokon. Ha tudjátok, írjátok le a virágok népi és irodalmi nevét is. Szebb lesz a virág-napló, ha le is rajzoljátok a „földi csillagokat”.

Eleven lokátorosok

A keringőbogarak a víz felszínére hullott táplálékot fogyasztják. Szép, napos időben tucatjával láthatjuk őket, amint csillogó pontocskákként, látszólag csupán játszadozva, vég nélkül rójják kanyarjaikat, köreiket vagy spiráljaikat. Lelapított, kiszélesedett, hosszú „úszósertékkel" ellátott középső és hátsó lábaik amolyan evezőlapátként működve keltik az előre haladást lehetővé tevő hajtóerőt. A vízbe pottyant rovart vagy valamilyen más akadályt „lokátoraikkal" fedezik fel. Csápjaik második ízén ugyanis finom szőrök vannak, s azok a vízfelszín legapróbb fokozódását is érzékelik. Minthogy páros szervről van szó, a kétoldali nyomáskülönbséget érzékelve tájolják be a felszínen levő tárgyat. A maguk által keltett vízhullámok visszaverődését is érzékelve a teljesen nyugodt vízfelszínen is képesek a távoli akadályokat „beméri". Ha pedig megriasztjuk őket, szélsebesen elillannak.

A vízben való mozgáshoz a bogarak rendjébe tartozó fajok alkalmazkodtak a legjobban. Képviselőjük az *óriáscsíbor*, amelynek a teste orsó alakú, vastag kitinpáncél burkolja, s a lábai igazi úszólábak. Egy-egy evezőcsapása olyan erőteljes lehet, hogy akár 20 centiméterre is előrelendítheti az állatot. A 6 centiméteres testhosszúságot elérő, fekete színű bogár nem egyszerre mozgatja a hatalmas úszólábait, hanem váltogatja őket, így amolyan „kutyaúszással" úszik. A csíkbogarak egyébként „ugrani" is tudnak a zsákmány levegőben való megragadása vagy a gyorsabb menekülés végett.

Nem a víz színén mozog, hanem abba belecsimpaszkodik, mintegy lelóg róla a hanyattúszó poloska. Ez a másfél centiméteres testhosszúságú vízirovar hassal felfelé, karmaival a víztükörbe alulról kapaszkodva lesi áldozatait. A lábvég és a karmok között helyezkedik el az úgynevezett szkolopidiális szerve, amely a zsákmány keltette hullámok érzékelésére szolgál. Amikor a hullámok elérik az állatot, ingerlik a szkolopodiális szervet. A hanyattúszó poloska azt az időkülönbséget is érzékeli, amely a lábvégeinek az ingerléséig telik el. Ezzel „beméri" a zsákmány helyét és a tőle való távolságot. Ráadásul képes a hullámok rezgésszáma között is különbséget tenni. Így érzékeli az élettelen tárgyat, a prédáját vagy éppen valamelyik fajtársának a jelenlétét. Egyébként rendkívül gyorsan úszik, s ha kell, még repül is, míg a földön kis ugrásokkal menekül.

Vannak olyan vízirovarok is, amelyek életüknek csak egy szakaszát töltik a vízben. Amint egy ilyen légzőcső „áttöri" a víztükröt, felnyílik annak vízhatlan csappantyúja, vagy éppen szétterül egy, csak a külső oldalán átnedvesedő szőrkoszorú, amelyek azt a szerepet tölti be, mint a horgászzsinóron az úszó.

***Természetbúvár*, Magyarország**

Mit tehetsz te a fák és az erdők védelmében?

– Vigyázz, hogy ne okozz tüzet! Soha ne használj nyílt lángot, és ne gyújts tüzet olyan erdős területeken, ahol nincs erre kijelölt hely.

– Ne szemetelj az erdőben! Sok anyag csak nagyon hosszú idő alatt bomlik le, vagy bejutva a talajba szennyezi azt és megakadályozza a tápanyagok zavartalan bejutását a gyökerekbe.

– Ne karcolgasd a fák törzsét, ne tördeld az ágaikat, és ne szakítgasd a leveleiket. (Te sem szereted, ha húzgálják a hajad…) A fák egy részét időnként megnyesik, hogy jobban fejlődjenek, de ezt inkább bízd szakemberre.

– Ha teheted, ültess fát! Mielőtt megteszed, nézz utána, milyen időjárást kedvel az általad választott fajta, hogyan kell gondozni, és ha lehet, kérd hozzáértő felnőtt tanácsát, mielőtt nekiesel az ültetésnek.

– Képezd magad, és tudj meg minél többet a fákról, az erdőkről, és látogass minél több természetvédelmi területet. Kirándulj erdőségekben, és ismerkedj azok növény- és állatvilágával.

– Nézz utána, mit tesznek a természetvédelmi szervezetek a világon az erdőségek megmentéséért.

(*emil*, a Nemzeti Tankönyvkiadó Diákmagazinja)

Milyen nevet adjunk a macskánknak?

A házimacska a vadmacska észak-afrikai alfajából származik, vagyis ősei meglehetősen meleg éghajlat alatt hajszolták az egereket. Skandináviában nem él vadmacska: az a vidék már a bundás mancsú, valóságos hótalpakon járó hiúz birodalma.

Macskánk tehát meleg égövi jövevény, amely nem kimondottan hóra termett, ehhez képest azonban meglepően jól alkalmazkodott az európai időjárási viszonyokhoz. Az első hóba lépve eleinte óvatosan rázogatja mancsát. Ám hamar megszokja a hűvös, süppedős szőnyeget, és élvezettel kergeti a hópelyheket. Ez az öröm nem tart sokáig! A hóban járni kényelmetlen, és a vadászat sem jár sikerrel, hiszen a rágcsálók egy része téli álmot alszik.

A falusi cirmos számára az istállóban, a szalma közt van jó világ ilyenkor, még a kutyával is össze lehet bújni. A legremekebb hely, minden macska álma a kemencepadka, ahonnan halkan dorombolva, félálomban hunyorogva lehet nézelődni.

Milyen nevet adjunk a macskánknak?

A gazdi foglalkozásától függően: péknek: Vekni, Kifli, rendőrnek: Őrmester, Columbo, szakácsnak: Kukta, Desszert, cipésznek: Bocskor, Pertli, kertésznek: Tulipán, Gereben, csillagásznak: Jupiter, Neptunusz, bűvésznek: Kámfor, Csiribá, programozónak: Winchester, Egér, Megabájt

***Mézeskalács*, Szerbia**

Fűben-fában

Az állatok ösztönösen tudják, mit ehetnek meg, és azt is, hogy miből mennyit egyenek, hogy egészségesek maradjanak. A mérgező növényeket felismerik és elkerülik. Valószínűleg az ősember is rendelkezett valamiféle hasonló ösztönös tudással.

Az ősi kultúrákban a növények ismerete és alkalmazása szoros kapcsolatban volt a mágiával és a vallásos rítusokkal.

Mintegy 3500 évvel ezelőttről származnak a gyógynövényeket említő legkorábbi orvosi vonatkozású írásos emlékek. I. e. 2300 évvel már 250 növényt ismertek a sumer „gyógyszerészek". Az egyiptomi papiruszok (i.e.1600 tájáról) is sok, ma is ismert növényi és állati eredetű gyógyszerről tudósítanak. Ismert növények voltak például a koriander, az édeskömény, a kakukkfű. Állati termékek a viasz, az állati zsírok.

Az orvostudomány atyjaként tisztelt Hippokratész kb. 300 gyógyszert alkalmazott, például: kamillát, búzavirágot, fokhagymát, rozmaringot stb.

A középkorban a gyógynövények ismeretét a szerzetesek őrizték meg. A kolostorokban gyógynövénykertek létesültek, ahol a szerzetesek gyűjtötték és termesztették a gyógynövényeket.

A XVI. században, a reneszánsz idején bővültek az emberi test felépítéséről és működéséről szerzett ismeretek. Ekkor érdekes tanok is születtek. Paracelsus római orvos

szerint például a növények külső tulajdonságai mutatják meg azok gyógyító erejét. A dió például azért alkalmas a fejből eredő fájdalmak enyhítésére, mert a termés formája az emberi koponyára, a mag pedig az agyra emlékeztet.

Később bekerültek Európába az Újvilágból az amerikai indiánok szerei, mint amilyen például a kininfa kérgéből származó kinin, amely a malária gyógyszere. A XIX. században lehetővé vált nemcsak a növényi hatóanyagok elkülönítése, hanem a természetes hatóanyagok mesterséges előállítása is. A XX. században már teljesen háttérbe szorultak a természetes eredetű gyógyszerek és a gyógyszergyárak készítményei váltak uralkodóvá.

Napjainkban egyre többen használják újból a gyógynövényeket.

***Jó Pajtás*, Szerbia**

A lélek tükre

Mitől színes az emberi szem?

Biztosan hallottad már szüleidtől, nagyszüleidtől azt a kifejezést, hogy a szemünk színe, szemünk fénye. De vajon tudod-e, hogy mitől színes az emberi szem?

Az öt legfontosabb érzékelés a látás, a hallás, a szaglás, az ízlelés és a tapintás. Tudom, semmi újat nem mondtam, hiszen ezt elsőben vagy másodikban tanultuk (már nem is tudom… olyan régen volt, te emlékszel, mikor?). Nem is ez a lényeg, hanem az, hogy ezek az érzékszervek mind-mind különböző információval látják el testünket a körülöttünk lévő világról. A szemünk például egy tökéletes rendszer, a természet egyik „remeke". Felépítése és működése összetett, és alkalmassá tesz minket a külvilágtól érkező vizuális ingerek feldolgozására. A látáson keresztül szerezzük a világról alkotott képünket, érzékszerveink közül ez gyűjti be a legtöbb információt, az összesnek közel 30 százalékát.

A legtöbben, néhány kivételtől eltekintve, egyforma szemszínnel születünk. Neked is, nekem is szürkéskék volt a szemünk, s csak körülbelül egyéves korunkra alakult ki a végleges szemszínünk (persze van, akinek enyhe árnyalatokkal még később is változik, de ez igen ritka). Szemünk színe lehet barna, zöld vagy kék (különböző árnyalatokban). Az, hogy a te szemed milyen színű, a szivárványhártyától, más néven az írisztől függ.

A szivárványhártya a szemlencse előtt található, és számos festékes (pigment) sejtet tartalmaz. E sejtek mennyisé-

ge ugyan öröklött, de jó, ha tudod, hogy ha ebből a festékes sejtből sok van, a szem barna színű, ha kevés, akkor kék vagy zöld.

Csak érdekességként mondom el, de lehet, hogy te ezt már tudod, az írisz szabályozza többek között még azt is, mennyi fény jusson a külvilágból a szembe. A fényviszonyoktól függően változtatja a pupilla méretét: ha sok és erős a fény (napfény, lámpafény), akkor szűkül; ha viszont kevés és gyenge, tehát sötétben, félhomályos helyen vagyunk, akkor kitágul.

Szemünk színe, akár mélybarna, akár tengerkék vagy mérgeszöld: gyönyörű (igen, a tied is), és egyben igen jellemző minden személyre. A szemnek azonban nemcsak a színe számít, hanem az egyedi és ismételhetetlen tekintet, amelyet sugároz. Ezért is nevezik úgy, hogy „a lélek tükre".

***emil*, Magyarország**

Fesd ki!

Feladat

Ha kirándultok, óvakodjatok a környezet szennyezésétől, és figyelmeztessétek erre társaitokat is! Írjátok meg, hogyan védtétek a természetet!

Emberismeret III.

Új sorozatot indítunk* Emberismeret *címmel. Amióta csak emberi civilizációról tudunk, életünk egyik fő kérdése az, hogy meghatározzuk saját magunkat. Kik is vagyunk mi, emberek? Milyen elképzelések vannak arról, hogy egyáltalán hogyan lettünk, és miért vagyunk olyanok, amilyenek; mi a helyünk a bennünket körülvevő világban? Miben hasonlítunk, és mennyiben különbözünk az összes többi lénytől? Ezekre a kérdésekre – mint annyi másra – több válasz is lehetséges.

Sorozatunkat Lóránfi Csaba, Semperger Piroska, Zeck Lenke* Emberismeret *című könyve alapján közöljük.

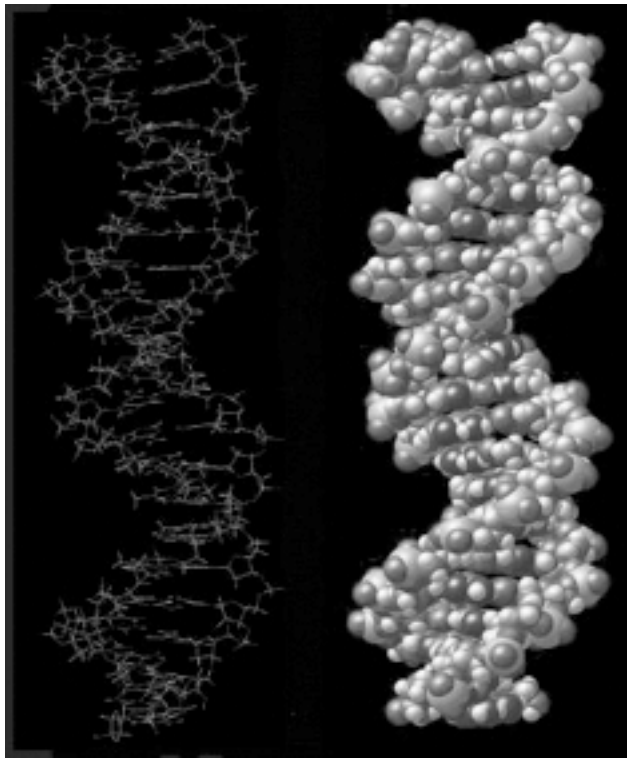

Az ember helye az élőlények rendszerében

Az élőlények rendszerezésének természetes alapja – elfogadva az evolúció elméletét – **az élőlények származása és rokonsága**.

Minél közelebb van egymáshoz két állat vagy növény származása, annál közelebbi a rendszertani besorolásuk.

Az ember és más élőlény rokonságára bizonyíték lehet a **közös sajátosságok és jellemzők** léte, amelyeket biológiai és biokémiai szempontok egybevetésével állapíthatunk meg. Vannak olyan anyagok, amelyek minden állatban, sőt élőlényben ugyanazt a szerepet töltik be. Ezek felépítésében jól nyomon követhető a törzsfejlődés, vagyis bizonyítékot adnak a közös alapra. Találhatók például olyan fehérjék (a testünket felépítő legfontosabb és legjellemzőbb anyagok), amelyek összetételében olyan változásokat követhetünk nyomon minden egyes élőlénynél, amelyek nagyon jól párhuzamba állíthatók a feltételezett rokonságukkal, származásukkal. Még döntőbb az az anyag, amely – mint egy számítógép programja – testünk felépítését határozza meg: a **DNS** (dezoxiribonukleinsav). Ez a bonyolult szerkezetű makromolekula a kromoszómának (a sejtmagok örökítő részének) legfontosabb alkotója, és gyakorlatilag egy kódsorozatot hordoz, hogy miként épüljön fel a testünk. Felelős majdnem minden testi és nagyon sok lelki tulajdonságunkért. Ha megvizsgáljuk ezt az anyagot, azt tapasztaljuk, hogy az ember és a csimpánz DNS-e 95%-ban azonos. Megdöbbentő érték! Eszerint sokkal közelebb állunk egymáshoz, mint gondolnánk, és a maradék 5% felelős mindazért, amiben mások és többek vagyunk, mint azok!

Az élőlények rendszertana különböző csoportokat állít fel aszerint, hogy mennyire közeliek egymáshoz az egyes élőlények. Az alapegység a faj. Eszerint minden mai ember egyetlen, a **homo sapiens** (értelmes ember) fajba tartozik. Fajunk egyetlen képviselője nemzetségének, az embereknek és az emberféléknek. Az evolúciós rendszer szerinti további besorolásunk: az emlősök osztályának és a főemlősök rendjének, emlősként pedig a gerincesek törzsének és az állatok országának része vagyunk.

Arra a kérdésre, hogy egy élőlény vagy az élőlények egy csoportja **milyen fejlettségű**, többféle módon adható válasz.

– Egyrészt, megnézhetjük a lénynek a *testi felépítését*. Minél összetettebb ez a test, annál jobban tud alkalmazkodni a környezetéhez, annál fejlettebbnek mondhatjuk azt az élő szervezetet.

– Másrészt megvizsgálhatjuk az adott faj vagy nagyobb csoport *életképességét*. Ez leginkább az egyedszámban és az elterjedtségben mérhető le.

– Harmadrészt elemezhetjük az élő szervezet *kapcsolatát* a *környezetével*.

Az első szempontból megvizsgálva a mai élővilágot azt találjuk, hogy a legfejlettebbek a kérődzők! Ugyanis az ősi rovarevőktől (vagyis az első emlősöktől) ezek távolodtak el a legjobban, amit nemcsak tápcsatornájuk utánozatlan bonyolultsága árul el, hanem molekuláris biológiai bizonyítékok is alátámasztanak.

A második szempontot figyelembe véve, az emberek egyedszáma bőséges, hatmilliárd fölött jár, és folyamatosan gyarapszik. Elterjedésünk átfogó, szinte minden zegét-zugát lakjuk a bolygónknak. Nagyon kevés ilyen kozmopolita (sok helyen élő, előforduló) lakója van a földtekének.

Általában a mai kort az emlősök korának gondoljuk – tévesen. Ugyanis a legnagyobb faj- és egyedszámban az ízeltlábúak, és azok közül is a rovarok találhatók a Földön: sokkal többen, mint az összes többi élőlénycsoport együttvéve.

Ha azt nézzük, hogy milyen hatást gyakorol egy-egy faj a környezetére (harmadik szempont), akkor az ember az első. **Nincs több élőlény, amely olyan befolyással rendelkezne életterére, mint az emberek.**

Benedek Elek

Az árvalányhaj

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon innét, az Óperenciás-tengeren túl, volt egyszer egy király. Ennek a királynak kilenc országa volt, s a kilenc országra három leánya. Szép volt mind a három, különösen a legfiatalabb.

Egyszer a király vadászni ment egymagában, de mikor estefelé haza akart térni a rengeteg erdőből, elvesztette az utat; próbálta jobbra-balra, előre-hátra, nem tudott kivergelődni a sűrű rengetegből. Belebelefújt a kürtjébe, hátha valaki meghallaná, de egy lélek sem járt arrafelé.

No, most mit csináljon? Közben öreg este lett, s úgy elsötétedett az erdő, hogy a sötétségre fel lehetett volna akasztani a fejszét. Ő bizony – gondolta magában – lefekszik egy fa alá, s majd reggel, ha felsüt a nap, megtalálja az utat.

Hanem amikor éppen le akart heveredni, gyermeksírás ütötte meg a fülét. Megállott egy helyben, hallgatódzott, de nem sokáig állott, mert olyan keserves volt az a gyermeksírás, hogy a királynak kicsordult a könny a szeméből. Nosza, elindult tapogatódzva, s addig ment, addig tapogatott, bujkált az ágak, bokrok közt, mígnem egy bokor tövében megtalálta a gyermeket, s szépen, gyöngéden fölvette a földről. Amint fölvette, a gyermek abban a pillanatban elhallgatott, s ím, halljatok csudát: megvilágosodott az ég, kétfelé nyílott a sűrű rengeteg, s a király mehetett haza.

Másnap a király kihirdette mind a kilenc országban, hogy egy kicsi leánygyermeket talált az erdőben (mert leányka volt), aki magáénak gondolja, jöjjön a palotába. De hiába hirdették, senki sem jött a leánykáért. Bizony, ha nem, ezen nem búsult a király, mert a leányka olyan szép volt, hogy ahhoz hasonlatos szépet nem látott emberi szem. Merthogy nem volt sem apja, sem anyja, Árvalánynak kereszteltette a király, de azért úgy tartotta, nevelte, mintha tulajdon édesleánya lett volna.

Hej, uram, teremtőm, vagy voltak szépek, vagy nem a királykisasszonyok, de Árvalány olyan szép volt, hogy csudájára jártak a világ végéről is. Puha selyem volt a haja, ragyogott, mint a fényes nap, s olyan hosszú volt, hogy a földet seperte. Na, hiszen irigyelte is a szépségét a két idősebb királykisasszony. Ha tehették volna, elpusztították volna a föld színéről, de nem tehették, mert a király pártját fogta, de még inkább a kicsi királykisasszony.

Telt-múlt az idő, a királykisasszonyok nagy eladó lányok voltak már, a két idősebb rég férjhez is mehetett volna, de mindig válogattak, s szépen meg is vénültek. Férjhez vitték a legkisebb királykisasszonyt is, s a nénjei csak várták, várták a jó szerencsét. Egyszer aztán valahonnét az Óperenciás-tengeren túlról leánynézőbe jött egy királyfi, akivel a király előre megegyezett, hogy azt adja a két leánya közül, amelyik jobban megtetszik neki. Az ám, megegyezhettek, de mikor a királyfi meglátta Árvalányt, azt mondta a királynak:

– Felséges királyom, meg ne haragudjon, de én Árvalányt veszem feleségül, ámbátor tudom, sem országa, sem hazája.

– Jól van, királyfi – mondotta a király –, én Árvalányt is úgy szeretem, mintha tulajdon édesleányom volna, legyen a tiéd!

Hej, csak most borította el igazán a vén királykisasszonyokat az irigység! Hanem haragjukat nem mutatták, sőt úgy tettek, mintha örülnének. De csak azt várták, hogy Árvalány lefeküdjék s elaludjék, lábujjhegyen az ágyához orozkodtak, s szép selyemhaját tőből levágták

Fölébred reggel Árvalány, nyúl a fejéhez, s ím bokáig érő selyemhaja levágva a földön hevert az ágya előtt! Amint meglátta, nagyot sikoltott, s szörnyű fájdalmában meghasadt a szíve.

Eltemette a királyfi Árvalányt nagy jajszóval, keserves sírással, aztán nagy bújában-bánatában elment világgá. Hanem megbűnhődtek a gonosz leányok. Akkor éjjel mind a kettőnek megfehéredett a haja, megráncosodott az arca: olyan csúnyák lettek, mint két vén banya. Még ekkor sem nyughattak: szörnyű haraggal kapták fel a földről Árvalány haját, s kidobták az ablakon, hadd vigye szerte a szél, ahány szála van, annyifelé, hogy többet ne csudálja senki.

Ám amint kidobták a hajat, csöndes szellő vette szárnyára, s vitte szépen tovább. Először a temetőben szállott le a szellő, s letett három szálat Árvalány sírjára.

– Kelj ki, kelj ki, árvalányhaj! – mondotta a szellő.

Aztán továbbszállott hegyek-völgyek felett, s itt is, ott is letett néhány szálat. És megfogant mind, s szaporodott, terjedt az árvalányhaj az egész világon, hadd legyen mit tűzni legényeknek kalapjára.

Ím ez az árvalányhaj regéje.

Feladat

Mely országhoz tartozik ma Kisbacon, Benedek Elek szülőhelye?

Benedek Elek

A nagyotmondó legény

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt, még az Óperenciás-tengeren is túl, ahol a kurta farkú malac túr, volt egy szegény ember, s annak három fia.

Egyszer a király kihirdetteti az egész országban, hogy annak adja leányát és fele királyságát, bárki fia borja legyen, aki valami olyat tud mondani, hogy azt ő el ne higgye.

Meghallja ennek a hírét a szegény ember, s mondja a fiainak:

– Na, fiaim, próbáljatok szerencsét, hátha megsegít az Isten.

Az idősebb meg a középső fiú azt mondta, hogy ők már csak itthon maradnak, túrják a földet, hanem a legkisebb fiú kétszer sem mondatta magának, indult a király városába.

Hát, amikor megérkezik a király udvarába, tele van az udvar királyúrfiakkal, hercegekkel, grófokkal, bárókkal, minden rendű s rangú legényekkel. Volt ott hosszú süvegű tót is, de még cigánylegény is. Mondottak azok mindent, egyik nagyobbat a másiknál. De mondhattak akármit, a király mindent elhitt.

Mikor aztán nagy szégyenkezve mind eltakarodtak, s kitisztult az udvar, fölment a szegény legény a királyhoz, köszöntötte illendőképpen.

– Adjon Isten jó napot, felséges királyom!

– Adjon Isten, fiam, hát mi járatban vagy?

– Én bizony, felséges királyom, szeretném feleségül venni a királykisasszonyt.

– Elhiszem, fiam, de aztán miből tartanád el?

– Hát van egy kicsi földünk.

– Elhiszem, fiam.

– De van ám két ökrünk is, meg egy tehenünk.

– Elhiszem, fiam, hogyne hinném.

– Hm, de minapában akkorára nőtt az udvarunkban a trágyadomb, mint egy torony.

– Én azt is elhiszem, fiam, hogyne hinném.

– Azt a nagy trágyadombot a két bátyámmal mind kihordottuk egy talyigán, három nap alatt.

– Hiszem, fiam, hiszem.

– Az ám, csakhogy nem a mi földünkre hordottuk, hanem a szomszéd földjére.

– Hiszem, fiam, hiszem.

– Mikor ezt észrevettem, hazamegyek, s mondom apámnak, hogy mi történt.

– Hiszem, fiam, hiszem.

– Kimentünk négyen, megfogtuk a földnek a négy sarkát, felemeltük s a trágyát szépen a mi földünkre borítottuk.

– Én elhiszem, ha nem is mondod.

– Azután bevetettük a földünket búzával.

– Hiszem, fiam, hiszem.

– De aztán nőtt ebből a búzából olyan sűrű rengeteg erdő, hogy olyat még felséged sem látott. Termett ott annyi makk is, mint égen a csillag.

– Hiszem, fiam, hiszem.

– Mondja az apám: Én bizony nem vágom ki ezt az erdőt, hanem veszek egy csorda disznót, s a makkot megetetem.

– Hiszem, fiam, hiszem, hogyne hinném.

– Az ám, de a disznócsorda mellé pásztor is kellett.

– Hiszem, fiam, hiszem.

– Mit gondol, felséges királyom, kit fogadott fel az apám? Felségednek éppen az öregapját.

– Hazudsz, te akasztófáravaló! – kiáltott nagy haraggal a király.

De már most hiába, elszólta magát. Egyszeribe papot hívatott, a leányát összeadta a szegény legénnyel, neki adta fele királyságát, s megígérte, hogy holta után övé lesz az egész királyság.

Csaptak aztán nagy lakodalmat, folyt a bor Hencidától Boncidáig. Mindenki kapott valamit, aki odakerült. Én is egy csontot kaptam, azzal elszaladtam.

Itt a vége, fuss el véle!

Feladat

Mi a címe Benedek Elek honfoglalást bemutató művének?

Miért?

Miért énekelnek az énekesmadarak?

Nem, nem csak úgy szórakozásból énekelnek a madarak. Ha madáréneklést hallasz, gondolj arra, hogy lehet, egy kis szárnyas állat eltévedt, és most adja barátja, társa tudtára, hogy éppen hol tartózkodik. De az is elképzelhető, hogy az éneklés egy figyelmeztetés: a vetélytárs tartsa távol magát, menjen jó messzire az éneklő madártól. Vagy éppen egy hím udvarol a nősténynek, így próbálja meg felhívni magára a figyelmet.

Tudod-e, hogy

a) a Föld felszínének egyharmadát fák borítják?
b) a fák a leghosszabb életű és leghatalmasabb élőlények?
c) a feljegyzések szerint a legmagasabb fa a világon egy 112,1 m magas mamutfenyő?
d) ez a fa Észak-Amerikában található?
e) a világ legöregebb fája, mely 4900 éves volt, mikor kivágták, szintén Észak-Amerikában nőtt?
f) az Ungvári Honismereti Múzeumban őriznek egy 365 éves platánfát?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Sportszelet

Hozzávalók: ½ kg darált keksz, 3 evőkanál kakaó, 25 dkg margarin (vagy vaj), 20 dkg cukor, 2 dl tej, ízlés szerinti aroma

Máz: 2 tábla tortabevonó

Elkészítés:
A darált kekszet és a kakaót összekeverjük. Azután a margarint és a cukrot a tejjel melegítjük addig, amíg a cukor fel nem olvad. Ezt később a kekszre öntjük, és ízlés szerinti aromát teszünk hozzá. Jól elkeverjük, és lapos tepsibe nyomkodjuk. Hűtőszekrénybe tesszük, amíg a csokimáz elkészül. Dermesztés után szeleteljük.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Május 27.

Árpád-házi Erzsébet szentté avatása

1235. május 27-én IX. Gergely pápa szentté avatta Erzsébetet, II. András magyar király és Gertrúd lányát. Erzsébet 1207-ben született. Négyéves korában a türingiai őrgróf fiának jegyeseként Wartburg várába került. A házasságot tíz év múlva, 1221-ben kötötték meg. Erzsébet mélyen vallásos volt, idejének és anyagi javainak döntő részét a szegények és a betegek gondozásának szentelte. Férje halála (1227) után otthagyta rokonait, és Marburgban telepedett le. Teljes szegénységben és szigorú önsanyargatásban élve folytatta karitatív tevékenységét. Kórházat alapított a szegények számára, és szétosztotta köztük a jövedelmét. Így élt egészen 1231-ben bekövetkezett haláláig. Halálát követően négy év múlva már szentté is avatták, a magyar királylányból „Germánia nemzeti szentje” lett, aki német földön a „Thüringiai Szent Erzsébet” nevet kapta.

A kereszténység Erzsébet személyében az önfeláldozó, családszerető, a szegényeket és elesetteket segítő, a betegeket istápoló, a csodatevő szent asszonyt tiszteli.

A magyar művelődés nagy alakjai

Herman Ottó

Herman Ottó (etnográfus, természettudós, polihisztor[1], politikus) a magyarországi anyagi kultúra tudományos igényű vizsgálatának megalapítója.

Bresznóbányán született 1835. június 28-án német ajkú családban. Édesapja orvos volt, sokoldalú, művelt ember, aki szabadidejét a természet kutatásának szentelte. Ő volt fiának első mestere.

Herman Ottó csak az iskolában kezdett el magyarul tanulni, de tanítója hatására lelkes hazafivá vált, s 1848-ban honvédnek jelentkezett, ám természetesen a 13 éves fiút hazaküldték.

Édesapja hirtelen halála miatt nem tanulhatott, Bécsben géplakatosnak állt, ám szabadidejét a természettudományi múzeumban töltötte, sokat olvasott, tanult. Hihetetlen kitartásának, szorgalmának, tudásszomjának köszönhetően vált ismert tudóssá, a magyar tárgyi néprajzi kutatások első jelentős alakjává.

Hazatérése után Kolozsváron az Erdélyi Múzeumi Egylet preparátoraként[2] dolgozott, majd Budapestre költözött, s a Természettudományi Társaság megbízásából Magyarország pókfaunájának[3] kutatásával foglalkozott. Megjelenik a háromkötetes *Magyarország pókfaunája* című könyve, mely hírnevet szerez számára. A pókok tanulmányozása mellett az 1885. évi országos kiállításon bemutatta halászati gyűjteményét, mely a Néprajzi Múzeum magyar néprajzi gyűjteményének alapjává vált. 1894-ben a millenniumi[4] kiállítás halászati és pásztorkodási részlegének megrendezésével bízták meg, amit sikerrel teljesített.

Herman Ottó nevéhez fűződik a magyar tudományos madártan megalapítása. 1901-ben jelenik meg mindmáig legnépszerűbb könyve *A madarak hasznáról és káráról* címmel. Az ő kezdeményezésére ünnepeljük minden évben május 10-én a madarak és fák napját.

Herman Ottó igazi polihisztor, érdeklődése szerteágazó. Tanulmányozta a pásztorok életét, belekóstolt az őslénytanba, az embertan tudományába is.

Nyolcvanéves korában közlekedési baleset következtében halt meg 1914-ben.

1. *polihisztor* – több tudományban jártas, sokoldalú tudós
2. *preparátor* – kikészítő, műtömő (pl. állatot)
3. *fauna* – állatvilág
4. *millennium* – ezredév, ezeréves évforduló

Vigyázó szemmel

(Részletek)

A mi nyelvünk

A nyelvvédelem: szellemvédelem, embervédelem. A nyelv a humánum anyanyelve, mely csak mint emberségi kifejezés tölti be igazolóan és igazoltan szerepét. Aki nyelvet bánt, embert sért. A nyelvkorlátozás az emberség körét kisebbíti, a kultúra rádiuszát rövidíti, és a gondolatteremtést akadályozza.

A nyelvhűség a humanizmus hatványán nem más, mint gondolathűség, gondolattisztesség, forrásbéli tisztaság. A szellemerkölcs kikristályosodása maga a nyelvben fogant gondolat. A nyelv a művelődés és alkotás közlekedőedénye; ha megrekesztem, szétfolyik, elpocsékolódik, elszivárog, elapad, elpárolog, felszívódik. Az impresszió és expresszió, a befogadás és kivetítés vér- és idegcsatornája: az anyanyelv. Az anyanyelv a közlési, a kifejezési, a gondolati maximumot biztosítja. Csak a nyelv természetes, szokott ritmusában fogant és magzatvizében született gondolat nem lesz fattyúhajtás vagy mesterséges teremtmény. Csupán az anyanyelv – legsajátosabb lényegem és létem – lélegezheti be termékenyítően a világot, és vetítheti vissza mindenkihez szólón is egymást gazdagítón e kettősség gyümölcsét: a gondolat igazát.

Faludy György

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Figyelem! Pályázat!

Bizonyára sok verset ismersz már, s vannak köztük különösen kedvesek. Elképzeled, esetleg le is rajzolod, ami egy-egy vers olvasásakor az eszedbe jut?

Szeretnénk, ha nekünk is megmutatnád a rajzodat, ezért

Kedvenc versem

címmel rajzpályázatot hirdetünk három korosztály számára.

I. korosztály: felső korhatár 8 év
II. korosztály: felső korhatár 12 év
III. korosztály: felső korhatár 15 év

A pályamunkák készülhetnek ceruzával, vízfestékkel, zsírkrétával, bármilyen technikával és tetszés szerinti méretben.

Önálló alkotásokat várunk, **kerüljétek a másolást!** (Másolásnak számít nemcsak a kopírozás, hanem a már megjelent festmény, illusztráció újrarajzolása is!)

Küldjétek be a vers szövegét is, amelyhez a rajz készült.

A pályamunkákat küldhetitek postán vagy az *Irka*-terjesztő pedagógus által.

Beküldési határidő: **2009. szeptember 20.**

Ki ír nekem?

Levelezni szeretnének

Györke Dianna (Ungvári járás, 89434 Nagygejőc, Fő út 112.) 10 éves. Matricát, szalvétát, képeslapot gyűjt. Hobbija az éneklés és a zenehallgatás.

Filipenkó Krisztina (Ungvári járás, 89444 Helmec, Keskeny u. 4.) a Kisgejőci Középiskolában tanul, kitűnő tanuló. Képeslapokat és szalvétákat gyűjt, kedvenc időtöltése az olvasás és a tévézés.

Ferkó Kaludia-Stefánia (Ungvári járás, 89434 Nagygejőc, Fő út 18.) 12 éves. Szalvétát, matricát, gyöngyöt, sztárok képeit gyűjti. Kedvenc tantárgya a matek, rajz, történelem és földrajz. Kedvenc állatai: ló, kutya, cica, őz, delfin, róka, farkas, leopárd, oroszlán.

Falinaptár

Falinaptár, az van nekem,
falra rakom, azt nézhetem,
napok múltát figyelhetem.
Falinaptár, mondd el nekem,
a karácsony mikor jön el?
És a húsvét, a nyuszika,
hány nap múlva kerül sorra?
E kérdésekre választ nyerhetsz,
ha a falinaptárra rátekintesz.

Varga Nikolett, *Csepe*

Szokolcsák Alekszandra, *Izsnyéte*

Pósztornyicki György, *Gálocs*

Weöres Sándor

Varázslók

Jeges Pác, tüzes Pác
világ végén állnak,
a két világ végéről
össze-kiabálnak.
A jeges Pác mondja: Víj!
A tüzes Pác mondja: Hű!
Reng a levegő,
reszket a csillag,
mikor a messzeségen át
ők ketten hajba kapnak.

Szabó T. Anna

Kalapács-dal

Dolgoznak a kalap-ácsok,
Ácsolják a kalapot.
Dérrel-dúrral megdolgoznak
Három méter falapot.
Jaj, micsoda alakok?
Sose láttak kalapot?!
Puhafából keménykalap?!
Keményfából puhakalap?
Ráadásul hat hét alatt?
Akkor inkább úgy döntök, hogy
kalaptalan maradok.

Weinrauch Katalin

Nyuszi és tyúk barátsága

Erdő mellett sétálgattam.
Én is.
Bokor alatt nyuszit láttam.
Én is.
A nyulacska tojást festett.
Én is.
Tojtam neki hetvenhetet.
Én is.
Ami maradt, mind megettem.
Én is.
Szégyenemben elbujdostam.
Én is.
Zsupptető alatt lapultam.
Én is.
Kotkodáltam unalmamban.
Én is.
Nyúlbarátom hívogattam.
Én is.
Szaladt a nyúl, de megbotlott.
Én is.
Rám öntötte a festéket.
Én is.
Az égszínt s a sötétkéket.
Én is.
Ki hiszi majd, hogy tyúk vagyok?
Én is.
Holnaptól kék tojást tojok.
Én is.

Szalai Borbála

Tökös mondóka

Megérett a sütőTÖK!
Ugye ti is örülTÖK?
Csupa TÖK a mezőTÖK,
tele lesz a csűröTÖK…
Szerdát követ
csütörTÖK…
Csűrben a sok sütőTÖK…
Mire este megjötTÖK,
lesz gőzölgő, megsült
TÖK.
Puhul már a sütőTÖK,
jól süt a ti sütőTÖK…
Ha kész a TÖK, örülTÖK:
asztal köré csücsülTÖK,
s finom édes sütőTÖKkel
megtömitek
bendőTÖK!…

Nevetőverseny

Két csapatot alakítunk. Egy hosszú asztalnál egymással szemben ülnek a játékosok. A játékvezető megjelöli, hogy melyik a nevettető, s melyik a komoly csapat. A nevettetők igyekeznek megnevettetni az ellenfelet, de nekik komolynak kell maradniuk. Aki a komolyak közül elneveti magát, kiáll.

Később szerepet cserél a két csapat.

Győz az a csapat, amelyben a komolyak közül a legkevesebben nevettek.

Állat, madár, hal

Kiolvasunk egy kérdezőt.

A játékosok kört alakítanak, kezüket leengedik.

A kérdező gumilabdával középre áll.

Hangosan mondja: „*Állat, madár, hal. Madár!*” S valakinek dobja a labdát. Ugyanakkor hangosan számolni kezd: egy, kettő, három… tízig. Ezalatt az a játékos, aki kapta a labdát, azt feleli: veréb (vagy galamb, gólya stb.), tehát egy madarat nevez meg, és a labdát visszadobja. Így folyik tovább a játék.

Ha a kérdező az „*Állat, madár, hal*” után nem a madár szót ismétli, hanem azt mondja: hal, akkor a válasz: ponty (vagy csuka, harcsa stb.). Ha pedig így szól: „*Állat, madár, hal. Állat!*”, akkor bármelyik állatot meg lehet nevezni, köztük bármelyik madarat és halat is.

A kapott labdát csak a válasz elhangzása után lehet visszadobni. Aki nem tud a tízig tartó számolás alatt helyes választ adni, középre megy, és ő lesz a kérdező.

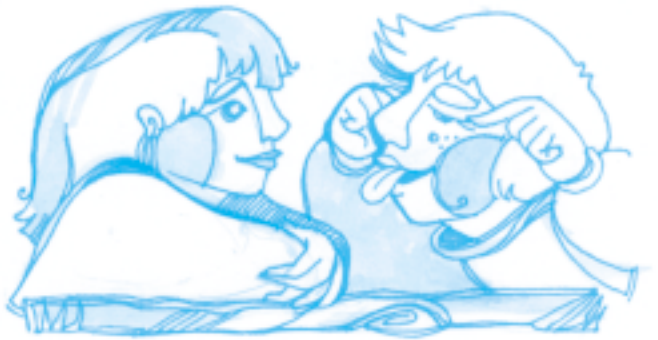

Kettőt az egyhez

Csoportban ülnek a játszók. Kiolvasunk egy kérdezőt. A kérdező mond egy szót, pl. főnevet vagy igét, és rámutat valakire. Az illetőnek két rokon szóval kell válaszolnia. Főnév esetén hasonló értelmű főnevet, ige esetén rokon értelmű igét kell mondani.. Pl.:

Főnév: könyv – újság, folyóirat

Ige: fut – szalad, rohan

Betűrejtvények

ÁR ÁR
ÁR ÁR
ÁR ÁR

SZ SZ
SZ SZ
SZ SZ
SZ SZ

Elrejtett tárgyak

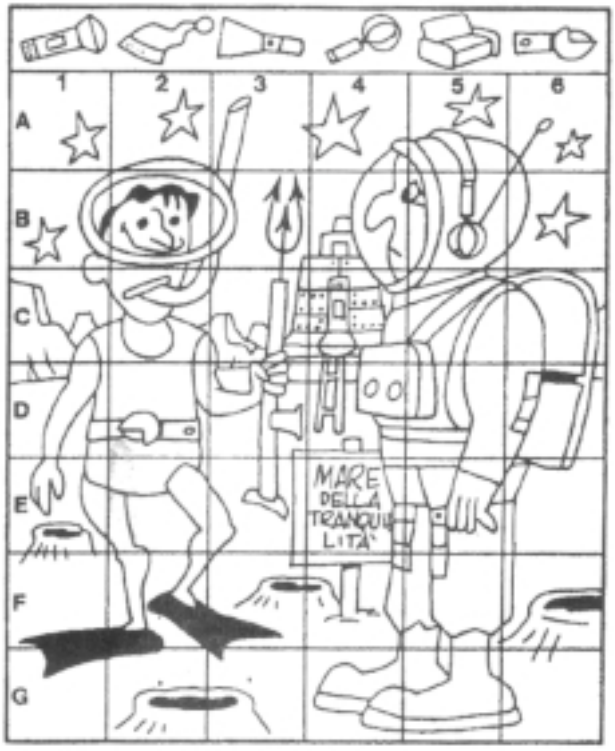

A hat tárgy közül elrejtettünk négyet a nagy képben. Melyek ezek, és hol találhatók?

Elrejtett helységnevek

Mindegyik mondatban elbújt egy helységnév. Hol találhatók ezek a települések?

Mama vár addig, ameddig jövünk.

A fejsze benn van a kamrában.

A csúcsokra hótakaró borult.

1-től 9-ig

3						7
	7				4	
		1		8		
			6			
		2		9		
	3				2	
1						5

Helyezz a hálóba el 1-től 9-ig terjedő számokat úgy, hogy minden sorban, minden oszlopban és a két főátlóban is csak egyszer szerepeljenek!

Különcködő

Egy autó a 7 közül kilóg a sorból. Miért?

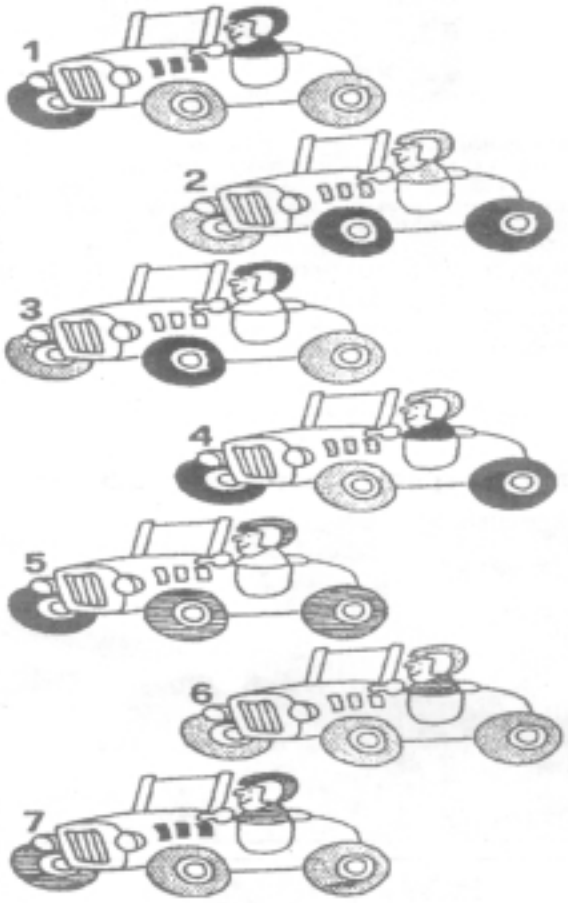

Beküldési határidő: 2009. augusztus 1.

Tündérujjak

Kakas hajtogatása

Anyaga: 8x8 cm-es papírnégyzet

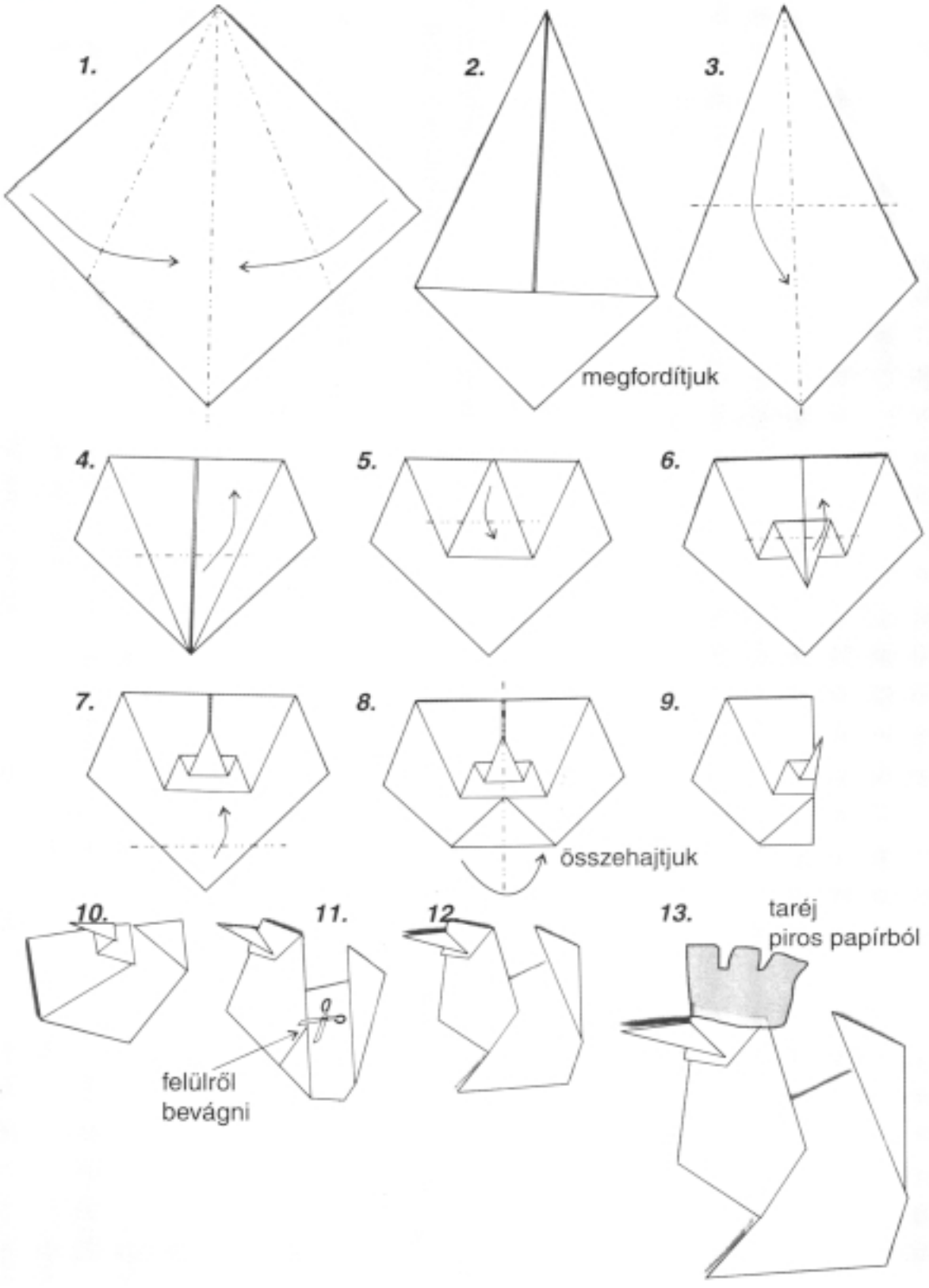

Csorba Piroska

Mesélj rólam

Mesélj, anya,
milyen voltam,
amikor még kicsi voltam?
Az öledbe hogyan bújtam?
És tehozzád hogyan szóltam,
amikor nem volt beszédem?
Honnan tudtad, mit kívánok?
Megmutattam a kezemmel?

Mesélj rólam!
Hogy szerettél?
Engem is karodba vettél,
meleg tejeddel etettél?
Akárcsak a testvéremet?
Gyönyörködtél akkor bennem?
Úgy neveztél: kicsi lelkem?

És amikor még nem voltam,
a hasadban rugdalóztam,
tudtad-e, hogy milyen leszek,
milyen szépen énekelek?
Sejtetted, hogy kislány leszek?

Mesélj, anya,
mesélj rólam!
Milyen lettem,
amikor már megszülettem?
Sokat sírtam
vagy nevettem?
Tényleg nem volt egy fogam sem?

Ha én nem én lettem volna,
akkor is szerettél volna?

Weöres Sándor

Buba éneke

Ó, ha cinke volnék,
útra kelnék,
hömpölygő sugárban
énekelnék,
minden este
morzsára, búzára
visszaszállnék
anyám ablakára.

Ó, ha szellő volnék,
mindig fújnék,
minden bő kabátba
belebújnék,
nyári éjen,
fehér holdsütésben
elcsitulnék
jó anyám ölében.

Ó, ha csillag volnék
kerek égen,
csorogna a földre
sárga fényem,
jaj, de onnan
vissza sose járnék,
anyám nélkül
mindig sírdogálnék.

Anyák napja

(népköltés)

Már megjöttünk ez helyre,
Anyánk köszöntésére.
Anyám, légy reménységben,
Köszöntelek egészségben!

Amennyi a zöld fűszál,
Égen ahány csillag jár,
Májusban a szép virág:
Annyi áldás szálljon rád!

Virágrajzoló

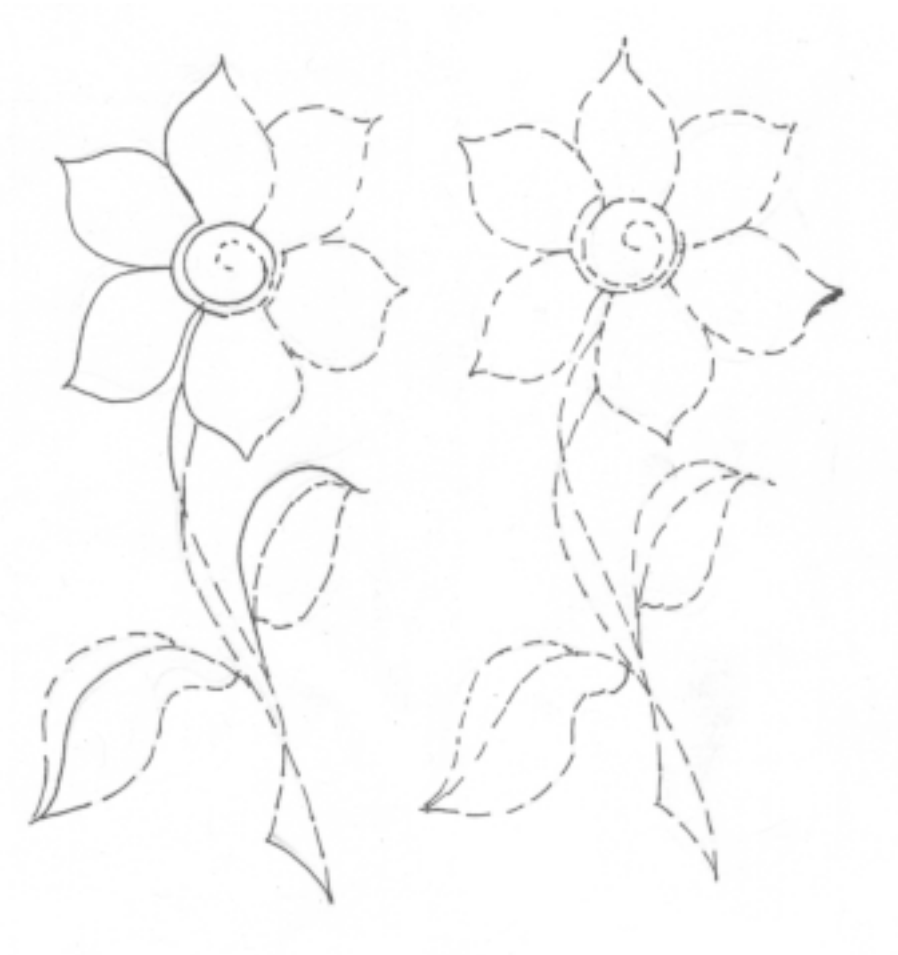

Pótold ki a fenti rajzot!

A vonalak mentén rajzolj rgyedül!

Próbáld segítség nélkül megrajzolni a virágot!

Színezd ki a három virágot a következőképpen:
– az első piros szirmú, sárga közepű, a levél zöld.
– a második kék szirmú, narancs színű a közepe, a levél zöld.
– a harmadik sárga szirmú, piros közepű, a levél zöld.

Számold meg:
– hány szirma van a piros szirmú virágnak?
– hány levele van a kék szirmú virágnak?
– hány szirma van a sárga szirmú virágnak?

Gyöngyliliom

Móra Ferenc

A ropogós cseresznye

Láttatok-e már olyan gyereket, aki a cseresznyét nem szereti? Azért kérdezem, mert én még nem láttam, pedig én már sok mindent láttam életemben. Ha hiszitek, ha nem, én már olyan gyereket is láttam, aki nem fél a hideg víztől. Hanem még olyant nem láttam, aki ríva fakadt volna, ha cseresznyével kínálták. Magam is éltem-haltam a cseresznyéért, mikor még csak akkorácska legény voltam, hogy ágaskodva is alig értem föl az ajtókilincset. De bizony akárhogy epekedtem utána, nem sokat telt benne módom. Pedig volt nekünk gyümölcsöskertünk akkora, hogy elbújócskázhatott benne száz rigó. Volt abban cseresznyefa is, egész erdőre való. Termett ott cseresznye is olyan, hogy a királynak se vásik különb cseresznyébe a foga. No ez nem nagy baj, nagyobb volt az, hogy nekünk se igen vásott benne.

Nem ám, mert ha szűk termést adott az Isten, mindig azzal vigasztalt bennünket édesapánk:

– Az idén nem eszünk cseresznyét, cselédjeim. A piacra visszük, ami kicsit nekünk szánt az Isten. Kell az ára iskolára, kenyérkére, új ruhára. Hanem azért ne búsuljatok, ha cseresznye nincsen, majd terem csicsóka, csípje meg a csóka!

Mikor pedig annyi volt a cseresznye, hogy az ágát majd letörte, akkor így búsított bennünket édesapánk:

– Istennek hála, annyi az idén a cseresznye, hogy nem győzzük a piacra hordani. Mind eladjuk a szépit, de azért nem kell ám mindjárt az egereket itatni. Jut is, marad is. Amit a madár kivágott, mind a tietek lesz. Az a legédesebb, aminek a felét már megette a veréb, nincs annál különb cseresznyekóstoló a világon.

– Nem is igazság az – biggyesztettem el durcásan a számat.

– Mi nem igazság, hékám? – kérdezte édesapánk.

– Az, hogy nekünk csak a hitványa marad a cseresznyének.

– Jaj, fiam, meghalt Mátyás király, oda az igazság – veregette meg édesapám nevetve a vállamat.

Hanem azért másnap reggel mégis azzal ugrasztott ki bennünket az ágyból.

– Gyerekek, ki szereti a ropogós cseresznyét? Van a kert sarkában egy kis cseresznyefa, az idén termett először. Álmotokban se láttatok még olyan szépet, mint annak a termése, mind a tietek lehet az az egész fával.

Nosza, úgy nekilódultam én a kertnek, hogy a nyomomba se hághatott a kisöcsém meg a kishúgom. Alig bírt visszatéríteni édesapánk.

– Megállj, te kengyelfutó! Várd meg a kistestvéreidet!

Mikor a testvérkéim belekapaszkodtak a két karomba, édesapánk még azt kiáltotta utánam:

– Hét szem cseresznye van a fán, azon osztoztok meg hárman. Te vagy a legöregebb, majd meglátom, milyen igazságot teszel, igazságos Mátyás.

Édesapám azzal ment dolgára, mi pedig leszaladtunk a kert végibe. Messziről nevetett ránk a hét szem cseresznye, ahogy a fa alá értünk, mindjárt leszakítottam belőlük kettőt. Először is a magam részét veszem ki, mert én vagyok a legnagyobb. Nem ettem én ahhoz fogható jót soha életemben, pedig én már tengeri herkentyűt is ettem. Meg nem állhattam, hogy még két szemet be ne kapjak a ropogós cseresznyéből. Az még jobban esett, mint az első kettő.

– Megetted a részemet! – pityeredett el az öcsikém, ahogy a cseresznyét ropogtattam.

Ejnye, ejnye, erről egész megfeledkeztem! Sebaj, mindjárt kitaláltam, hogy mivel vigasztaljam meg az öcsikémet. Megsimogattam kerek orcáját, s megint bekaptam két szem cseresznyét.

– Ne sírj, Janikám, látod, most már a Mariska részit is megettem, mégse sír, mert ő jó kislány.

Janika eltátotta a száját erre a vigasztalásra, Mariska pedig epekedve nézte az utolsó szem cseresznyét, amelyik nevetve piroslott az ághegyen. Az volt a legszebb valamennyi közt.

– Tudjátok mit, gyerekek? Igaz-e, mindnyájunknak két-két szem cseresznye jutott? Ez az egy szem hadd legyen az enyém, amiért a többit elosztottam köztetek.

Ekkorra már nem piroslott az ághegyen a legszebb szem cseresznye. Úgy beropogtattam én azt, mintha soha ott se lett volna. De a kistestvéreim is úgy elgurultak mellőlem, mintha soha ott se lettek volna. Mire én is beértem, akkorra már ők visszafelé jöttek pirosra sírt szemmel. Jött velük édesapám is.

– No, te szépen elosztottad a cseresznyét!

Pirosabb lettem a piros cseresznyénél, és hallgattam, mint a tyúk a búzában. Annál hangosabbra vette a szót édesapám.

– Nem szégyelled magad, hogy így kisemmizted a kisebbeket? Hát ez az igazság?

Hirtelen bátorságra kaptam, és megfeleltem az apámnak.

– Jaj, apám, meghalt Mátyás király, oda az igazság!

Édesapám elmosolyodott, hanem azért mégis lemetszett egy suhogós vesszőt a fűzfabokorról.

– Látod, azért sincs oda az igazság. Én is azt teszem veled, amit Mátyás király tett volna az ilyen szörnyen igazságos legénnyel: mérek neked egy kis ropogós cseresznyét.

Fűzfán termett ez a cseresznye, mégis ropogósabb volt, mint a másik. Azóta nem is szeretem a ropogós cseresznyét.

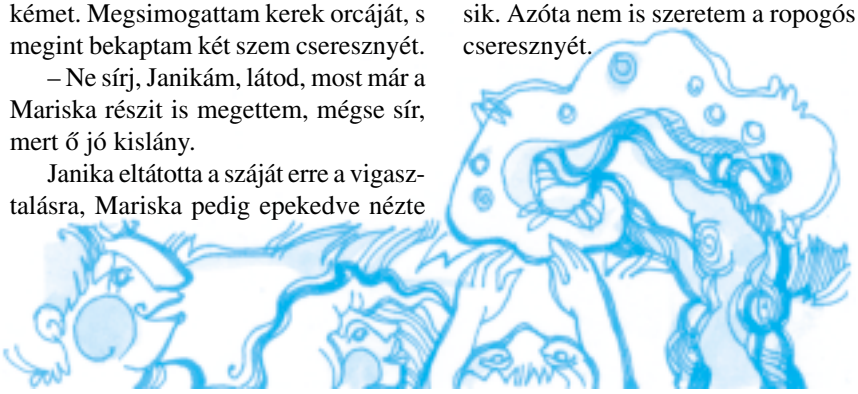

Árnyjáték

Tündérujjak

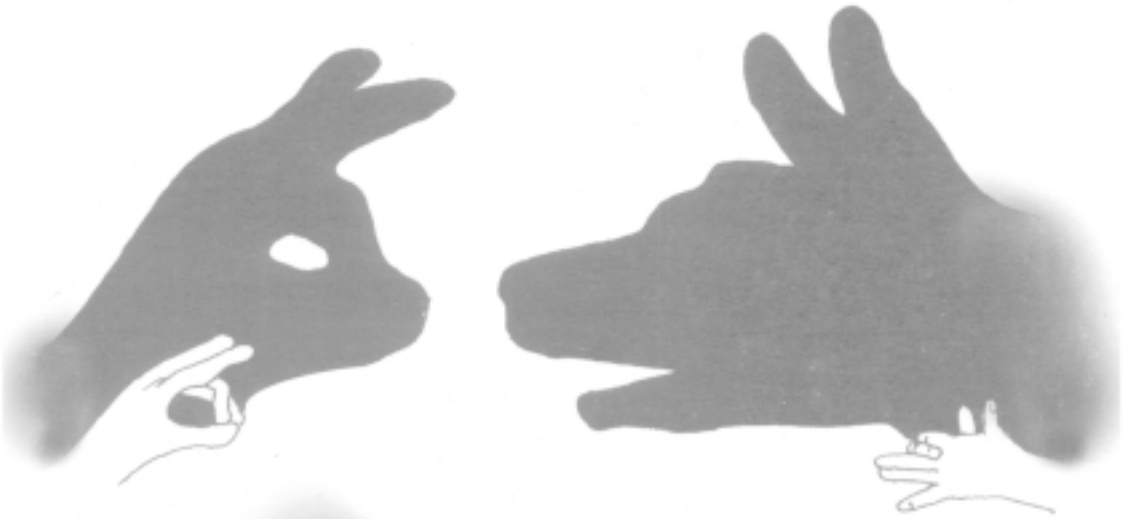

Játszhattok mozgó árnyjátékot! Egy üres falfelületre vetítsd a kezed árnyékát! (Tartsd a kezed a fény felé.) Változtasd, mozgasd a tenyered, és figyeld, hogy mikor, mire hasonlít!

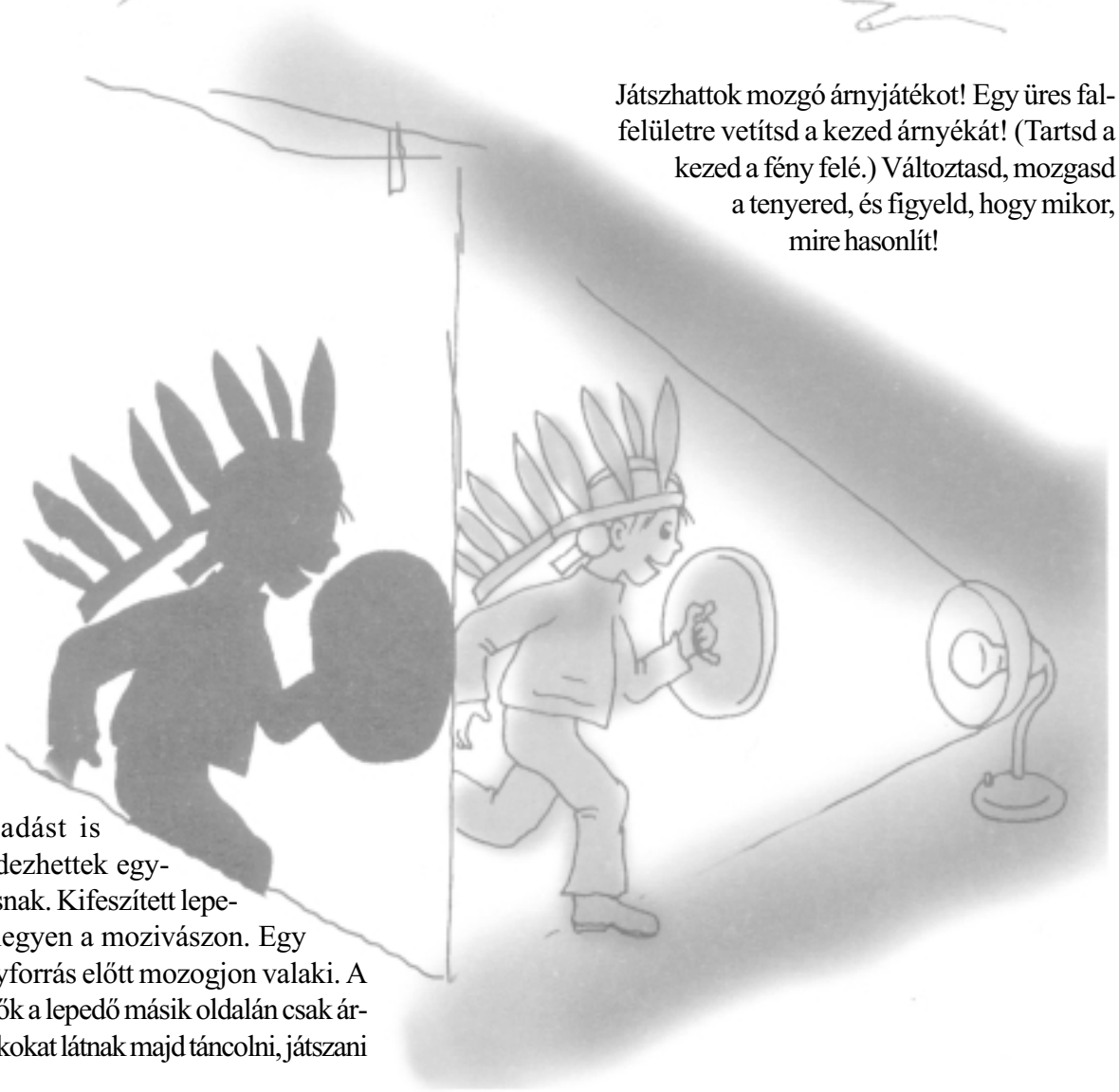

Előadást is rendezhettek egymásnak. Kifeszített lepedő legyen a mozivászon. Egy fényforrás előtt mozogjon valaki. A nézők a lepedő másik oldalán csak árnyékokat látnak majd táncolni, játszani